ԺԼ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4313 2/15 ՄԱՅԻՍ 1900 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 16 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1318 ԺԼ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4313

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرهولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 Դ.ռշ.
» » » վեցամսեայ 70 »
» » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրն.
» » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի թուղթ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխը 100 դրուշի հաշուով։
Տեղական բաշխման ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ

ԹԱՏՐՈՆԸ ՊԱՐՍԿԱՀԱՅՈՑ ՄԷՋ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԹԷՀՐԱՆ, 12 ապրիլ 1900

Այս տարի եւս տեղի ունեցան Թէհրանի Հայոց Թատերասիրաց Ընկերութեան ներկայացումները։ Խաղի նիւթն էր Մոլիէռի կատակերգութիւններէն Ագահը, որ այս առթիւ յատկապէս պարսկերէնի թարգմանուած էր։ Առաջին անգամ միայն Հայոց համար ներկայացուեցաւ մարտ 19ին, Տարվազայ Ղազվին Հայոց ուսումնարանի թատերասրահին մէջ, ուր հաւաքուած էր խուռն բազմութիւն մը երկու սեռէ։ Խաղը լաւ անցաւ և ժողովուրդը գոհ մեկնեցաւ։

Ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի ալ վարժարանի հոգաբարձութիւնը՝ որուն կ'ատենապետէ Վեհ. Շահին անձնական թարգման Յովհաննէս Խան Մասեհեանց, հրաման ստացաւ Վեհ. Շահէն որ իր ներկայութեան եւս ներկայացում մը տրուի և մարտ 25ի ուրբաթ գիշերուան համար պատրաստութիւն տեսնուելով, յաջող ներկայացում մը տրուեցաւ Պալատին մէջ։ Բարեկամի մը շնորհիւ յաջողած ըլլալով մուտքի տոմս մը ձեռք ձգել, խաղը անձամբ դիտելու պատիւ ունեցայ։ Բեմը պատրաստուած էր ընդարձակ սրահի մը մէջ, որուն չորս կողմի պատերը և առաստաղը ամբողջովին ծածկուած էին, ոսկեզօծ շրջանակներու մէջ առնուած հայելիներով։ Ժամը 7ը քառորդ անցած (Ը. Ե.) Ն. Վեհափառութիւնը հաճեցաւ սրահը մտնել, պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներով։ Անմիջապէս վարագոյրը բացուելով խաղը սկսաւ և տեւեց մինչեւ ժամը 9ուկէս։ Դադարներու միջոցին պալատան զինուորական նուագածուները կը նուագէին։ Խաղին աւարտելէն ետքը, Ն. Վեհափառութիւնը հաճեցաւ խօսք ուղղել դերասաններուն, իր գոհունակութիւնը յայտնելով, և միանգամայն անոնց անուններու ցուցակը ուզեց։ Երկու դերասանուհիներուն համար հրամայեց մէյմէկ խաս շալ նուիրել, և երբ իմացաւ թէ բոլոր դերակատարները Հայոց վարժարանի ներկայ և անցեալ աշակերտներն են, հաճեցաւ հրամայել որ ութը հարիւր թուման շնորհուի վարժարանին (մէկ թումանը հինգ փրանք է)։

Սոյն ներկայացմանց հովանաւորութիւնը հաճած էր ստանձնել Վսեմ. Վեզիրը. հետեւաբար երրորդ ներկայացում մըն ալ տրուեցաւ, այս անգամ Պարսկաց եւ Եւրոպացիներու համար, Հայոց վարժարանի թատերասրահին մէջ. այդ ներկայացումն ալ շատ յաջող անցաւ։ Տոմսակները անուանական էին, և թատերասրահին մօտ շքեղ պիւ-ֆէ մը պատրաստուած էր, ուր հրաւիրեալները դադարներու միջոցին ձրիաբար կը պատուասիրուէին։ Նոյն միջոցին զինուորական նուագածուներու խումբ մը, 30 հոգիէ բաղկացած, շարունակ կը նուագէր։ Վսեմ. Վեզիրը իր Եւրոպա մեկնմանը առթիւ, բազմազբաղ վիճակին բերմամբ չէր կրցած ներկայ գտնուիլ, բայց հաճած էր իր ներկայացուցիչները ուղարկել։ Բոլոր դեսպանները մէյմէկ նուէր ուղարկեցին, որով ընդհանուր հասոյթ գոյացաւ գրեթէ 3000 թուման, ուրկէ զեղչելով մօտաւորապէս 300 թուման ծախք, կը մնայ զուտ հասոյթ 2700 թուման։ Այս գումարը աւելցնելով նախորդներուն վրայ, հիմա Թէհրանի Հայոց վարժարանը ունի երեք հազար թուման որ միշտ անձեռնմխելի է, և կը ծառայէ մի միայն դպրոցին բարեկարգութեան և ծախքերը հոգալու։

Այսօր Վեհ. Շահը մեկնեցաւ Թէհրանէն, առաւօտեան ժամ 11ին (Ը. Ե.) իր բոլոր հետեւորդներով և պարագաներով։ Մեծ բազմութիւն մը՝ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններէ բաղկացած, կ'առաջնորդեն զինքը մինչեւ Դավրէժ, ուրկէ կը բաժնուի Ռուսաստան-Պորժոմի ջուրերը երթալու համար։ Յետոյ Բեդերսպուրկ և Եւրոպայի քանի մը մայրաքաղաքները կ'այցելէ։

Գ. ՏԱԼԿՃԵԱՆ

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

(ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՆՈԹԵՐ)

ՄԱՆՉԷՍԹՐ, 8 մայիս 90

(Քաղուած անգլիական թերթէ)

Ապրիլի վերջը, Բարիզի Սակարանին ամսական հաշիւներու փակման միջոցին, գրեթէ բոլոր արժէթուղթերու վրայ առաւել կամ նուազ անկումներ կային։ Վերջացող ամսուն տեւողութեան միջոցին Ֆրանսական հին հարիւրին 3 Ռանթը 40 սանթիմ կորսնցուց և հարիւրը 3 ու կէսը 30 սանթիմ։ Օտար արժէթուղթերու վիճակն ալ գոհացուցիչ ըլլալէ շատ հեռու էր. անոնց մէջ միակ բացառութիւնը կը կազմէր Իտալականը որ 95 սանթիմ շահեցաւ, և կը շարունակէ տակաւին բարձրանալ։ Գիներուն այս դէպ ի ետ ընթացքը խորին տխրութիւն մը պատճառեց գնողներուն, որոնք յուսացին թէ թերեւս Բարիզի Արուեստահանդէսին բացումը պատճառ մը պիտի ըլլար գիներու բարձրացման, և սակայն շինքերուն մեծագոյն մասին դեռ անաւարտ վիճակը և վերջերս պատահած մահացու արկածները գէշ ազդեցութիւն մը ըրին հրապարակին վրայ։ Ապրիլի սկիզբը սկսող բարձրացումը պանքայի արժէթուղթերուն վրայ, իրական եղաւ։

Բարիզի պանքային թուղթերը որոնք ամսուն առաջին կիսուն 34 փրանքի բարձրացան, այժմ 12 փրանքի անկում մը ունեցած են։ Քրէտի Լիոնէն որ 1112 փր.էն 1190 փր.ի անմիջական և ուժով բարձրացում մը ունեցաւ, երբ հետեւանք իր հրապարակ հանելիք արժէթուղթերուն, որով դրամագլուխը 50 միլիոն փր.ի յաւելում մը պիտի ունենայ (*), դէպ ի ետ շարժում մը ունենալով՝ յանգեցաւ 1160 փր.ի։ Սիւէզի թուղթերը վերջին 15 օրուան միջոցին 15 փր. կորսնցուցին, Ռիօ Թինթօ 60 փր., Քոնթուառ տ'Էսքոնթ 35 փր. իսկ Քրէտի Ֆոնսիէ 1 ամսուան մէջ ինկաւ 35 փր.։ Ֆրանսական երկաթուղիներու վերջին գիները լաւագոյն վիճակ մը ունէին, զգալի բարձրացումներ ունենալով, երբ հետեւանք այն նկատման թէ Արուեստահանդէսին պատճառաւ համբորդներու անցքին թիւի մը փոխադրմամբ լաւ հասոյթներ պիտի ունենան։ Ամսուան տեւողութեան միջոցին Լիոնի գիծը վրայ դրաւ 37 փր., Հիւսիսայինը 145 փր., Արեւմտեանը 27 փր. և Հարաւայինը 27 փր.։

Բարիզի Արուեստահանդէսին չիրագործուած խոստումներէն մին եղաւ գետնափոր երկաթուղիին բացումը որ պէտք էր տեղի ունենար յունուար 1ին, ըստ կանխագոյն յայտարարութեան, և որ յետոյ փետր. 1ին յետաձգուեցաւ, և սակայն տակաւին ո՛ և է շոգեկառք բանած չունի այդ գծին ո՛ և է մասին վրայ, զի շինութիւնները աւարտած չեն դեռ։

Ա. Գ.

(*) Հին բաժնետէրերը միայն կրնան գնել այդ նոր արժէթուղթերէն։

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ
ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Մէկ կնոջ մը սպանութիւնը։— Նոր Ռոռվայեանաց ճէք մը։— Ոճրագործը փախած։

ԲԱՐԻԶ, 11 Մայիս 1900

Վերջին երեքշաբթի գիշերը, Կարէն-Քոլոմպի շրջակաները, Ավենիւ տը Լիւքէս, մարդասպանութիւն մը գործուեցաւ շատ քստմնեցուցիչ պարագաներով. չարագործը տակաւին անծանօթ է։

Սպանեալը կը բնակէր այս փողոցին շրջակաները խրճիթի մը մէջ որ դուռ եւ պատուհան չունէր, որովհետեւ տանուտէրը հանել տուած էր որպէս զի դատարկապորտներ հոն բնակութիւն հաստատելու փորձութիւնը չունենան։ Բայց այս բանը արգելք մը չէր եղած որ սպանեալը երկու տարիէ ի վեր հոն չտեղաւորուի։ Պառաւը քանի մը անհրաժեշտ առարկաներ բերած էր, ինչպէս նաեւ հին գորգ մը որ խրճիթին ծակերը գոցելու կը ծառայէր։

Եօթանասունը չորսէն եօթանասունը վեց տարեկան կին մըն էր, Քարօլին Ֆորմանթէն անունով, ձերմակ մազերով, երկայնահասակ և ոգեղ։

Սակայն Քարօլին Ֆորմանթէն իր դրացիներէն սիրուած էր։ Հիւանդ եղած պահերնուն անոնց օգտակար կ'ըլլար, և փոխադարձաբար անոնք զինքը մեղքնալով երբեմն հաց կամ ապուր կու տային և երբեմն ալ պզտիկ աշխատութիւններ, ինչպէս դուլպայի կարկտուք, որով քիչ մը ստակ կը շահէր։

Քարօլին Ֆորմանթէն մասնաւորաբար պզտիկ տղաքը կը սիրէր, ժամերով պատմութիւններ կը պատմէր։ Բայց շատ կը վախնար դատարկապորտներէն, և զանոնք կը վռնտէր երբ որ իր խրճիթին մօտը գային։

Այս պառաւը շատ խեղճ կեանք մը կ'անցնէր։ Տասը փրանքի նպաստը զոր կ'ընդունէր Բարեգործական Ընկերութենէն, իր պէտքերուն չէր բաւեր, բայց եւ այնպէս կրնար ստակ մէկ կողմ դնել, որով ամիսը մէկ երկու անգամ Բարիզ կ'երթար, ուր կ'ըսէր թէ ծուխի վաճառական եղբայր մը ունի։ Բարիզէն վերադարձին հետը կը բերէր շաբաթական պաքէնը և կողով մը լեցուն բանջարեղէն։

Քարօլին Ֆորմանթէն մարդ չէր ընդունէր և առտուները միմիայն ջուր բերելու համար դուրս կ'ելլէր։ Բայց, ցորեկէն վերջը ընդհանրապէս բացակայ կը գտնուէր. հաւանական է որ Քոլոմպ կ'երթար այցելութիւն տալու գթասիրտ այն անձերուն որո՛նք իրեն կ'օգնէին։

Առջի օրը, կէս օրին մօտ, մամանաւաճառ Պ. Մարթէն որուն խանութը պառաւին նստած տեղին դիմացը կը գտնուի, զարմացաւ անոր երեւան չելլելուն վրայ։ Խրճիթը գնաց, որ հազիւ 30 մէթր հեռու է, և երբ դուռ ծառայող հին գորգերը վերցնելով տեսաւ անոր դիակը կռնակի վրայ պառկած, և ձեռքովը մէկ ծայրը բռնած վերմակին զոր հոգեվարքի ճգնաժամին առեր իր կուրծքին վրայ քաշած էր։ Աջ սրունքը անկողինէն դուրս ելած էր, փորին վրայ 20 հարիւրորդամէթր վէրք մը ունէր, աղիքները դուրս ինկած էին, և մորթասպանը այնքան կատաղաբար քաշած էր աղիքները որ մաս մը մինչեւ մեռեալին դէմքին վրայ նետուած էր։

Պ. Մարթէն քիչ մը ժամանակ այս սոսկալի տեսարանը դիտելէն յետոյ իր խանութը վերադարձաւ և ոստիկան մը հանդիպելով անոր պատմեց ոճիրը։

Կէս ժամ վերջը ոստիկանութեան գամիսէր Պ. Մազիւրիէ, հետը ունենալով իր քարտուղարը Պ. Լըպլան, առաջին քննութիւններուն կը սկսէր։ Քիչ մը յետոյ հասան Պ. Պիւիսոն, Քոլոմպի քաղաքապետին օգնականը և Տօքթէօր Խարշէֆ։ Բժիշկը հաստատեց թէ պառաւը փորէն վիրաւորուելէն վերջը խեղդամահ եղած էր, և սպանութիւնը երեքշաբթի իրիկուն տեղի ունեցած է։

Սպանեալին վիզը տակաւին փաթթուած էին ցնցոտիներ, որոնք չուանի տեղ գործածուած էին, խեղճին այլափոխուած դէմքը կը ցուցնէր թէ սոսկալի կռիւ մը մղած էր։

Պ. Մազիւրիէ իսկոյն հեռագրով լուր տուաւ ապահովութեան պետ Պ. Քօշֆէրի, որ ցորեկէն վերջը ժամը երեքին ոճրին վայրը հասաւ, հետը ունենալով հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Ֆլորին և Տօքթօր Սաքէյ ու շուտ մը զննելով դիակը, խնդրեց որ իսկոյն Մորկ փոխադրուի, հոն դիազննութեան ենթարկուելու համար։

Քարօլին Ֆորմանթէն ստակ չունէր։ Ուրեմն սպանութեան պատճառը գողութիւնը չէ։ Պէ՞տք է արդեօք կարծել թէ Նոր Ռոռվայեանաց ճէքի մը նահատակութեանց առջեւ կը գտնուինք։

Դատական բժշկութիւնները այս կարծիքը յայտնեցին առաջին քննութենէ մը վերջը։ Այս ենթադրութիւնը շատ հաւանական ալ է, վասն զի պառաւը, քանի քանի անգամներ հիւրասիրած էր թափառական մուրացիկներ. Նոյն իսկ անոնցմէ մէկուն հետ ամբողջ ամիս մը բաժնած էր իր անկողինը։ Պ. Քօշֆէր կը կարծէ թէ քննութիւնները այս ուղղութեան մէջ պէտք է որ ըլլան։ Սպանեալը երեքշաբթի առտու ժամը 8ին տեսնուած է մօտերը խանութ ունեցող գինեպանէ մը, որ իրեն թոյլ կու տար գալ ամէն օր իր աղբիւրէն առնել պէտք եղած ջուրը։ Երկաթի վաճառականի մը կինը, տիկին Ժիւբէ, իրիկուան ժամը տասին Քարօլինի պոռալը լսեր է, բայց որովհետեւ պառաւը ստէպ կը պոռար դատարկապորտները փախցնելու համար, կարեւորութիւն չէ տուեր. նոյնպէս նկատի չէ առեր շունի մը հաչելը։

Զմոռնանք յիշատակելու որ Քարոլին Ֆորմանթէնի անցեալէն մի միայն հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ ծնած ըլլալը ծանօթ է։ Բայց ինքը երբեմն կը պատմէր թէ լաւ ընտանիքի զաւակ է, և հարուստ ու սիրուած կեանք մը ունեցած է։ Ուրեմն գաղտնիք մը կայ իր կեանքին մէջ։ Զինքը ճանչցող մէկ քանի անձեր միեւնոյն կարծիքը ունին։ Շատ անգամ կը կրկնէր թէ օր մը մեծ ժառանգութիւն մը իրեն պիտի իյնայ, բայց երբ մեծութեան յիմարութենէ բռնուած կը նկատուէր։

Վերջին մանրամասնութիւն մը, բաւական հետաքրքրաշարժ.— Քառալինէ առաջ այդ խրճիթը կը բնակէր խեղճ մարդ մը որ յանկարծ մեռաւ, և որուն դիակը տասներհինգ օր վերջը գտնուեցաւ, բոլորովին նեխած վիճակի մը մէջ։

* * *

ՍՂԵՐԴԻ ԳՈՐԾԵՐ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍՂԵՐԴ, 5 Ապրիլ 1900

Կեդրոնէ հեռու, նիւթական ու բարոյական ամէն հանգամանքով յետամնաց թեմէ մը չէք սպասեր անշուշտ գոհացուցիչ և շահեկան տեղեկութիւններով ու իրողութիւններով հիւսուած համառօտութիւն մը։ Այս չքմեղ պարագային համարձակութիւն առած, պիտի ջանամ ուրուագծել Սղերդի վիճակին թեմական գործերուն ընթացքը, սկսելով մեր հոգեւոր հովիւ Տ. Փառէն վարդապետի՝ Սղերդ ժամանելու թուականէն։

Տեղապահ և ժողովականներ.—Մեր նախորդ Տեղապահ Թէոդորոս վարդապետի մեկնումէն 8 9 ամիս վերջ, 1899 ապրիլ 3ին հասաւ տեղս, արդի տեղապահը՝ իր նախորդին հակոտնեան՝ բարոյական ու մտաւորական ամէն ձիրքերով ու արժանիքով։ Առաջինը՝ որչափ թոյլ, հեղգ, անփոյթ, շահամոլ ու դպրոցատեաց, վերջինը նոյնչափ հոգածու, աշխատասէր, սիրտոտ, դպրոցապաշտ և ժողովրդասէր, համակ գործունէութիւն ու բարութիւն և իր պաշտօնին վեհութեան ու թեմիս կարօտութեանը լիակատար գիտակցութեամբ համակուած՝ երիտասարդական անվհատ և անյողդողդ կորովով գործի սկսաւ։ Նախ գաւառ. և անկէ ծնունելիք միւս վարչական ժողովներու ընտրութեան ձեռնարկելով քիչ օրէն կազմակերպեց զանոնք, ինչ որ իր նախորդներէն ոչ ոք յաջողած էր ի գլուխ հանել։ Բայց մե՛ղք որ այս ամէնը թիթեռնիկի կեանքը ունեցան, որովհետեւ յարատեւութեան, օրինաւորութեան պարտաճանաչութեան ոգիէ զուրկ անոպայ Սղերդցին՝ որուն ականջին շատ գէշ կը հնչեն «կանոն» և «պարտք» բառերը, շուտով ձանձրացաւ և իրարու ետեւ, կարծես մէկ ախտէ բռնուած, ժողովները քայքայուեցան ու լուծուեցան։ Այսօր տեղապահը երբ խորհրդակից և աջակից երբեմն իր շուրջը կը գտնէ միայն տեղւոյս Քաղաք. Ժողովոյ ատենապետը, ատենադպիրը և մէկ անդամը։

Տ. Փառէն վարդապետ քանի մը ամիսէն ծանօթանալով տեղական հանգամանքներու ու ժողովրդական բարքերու, և գործնականապէս համոզուելէ յետոյ դասալիք ժողովականներու ապիկարութեան, որոնք իրենց անգիտակ ու անտրամաբան խորհրդակցութիւններով իր ոյժը կը ջլատէին ու կը կաշկանդէին, բնաւ չվհատեցաւ, չվարանեցաւ. այլ իր անհատական ոյժերը սիրտն ու կամեցողութիւնը ի մի ամփոփած սկսաւ առանձինն վարել թեմական գործերը։

Թեմերը.— Տ. Փառէն վարդապետ, գովելի և անձնուրաց հոգածութեամբ մը թեմերն ալ այցելելով հոգեւորապէս մխիթարեց և օրհնեց քաղաքէս երկու օրէ աւելի հեռու գտնուող աղքատիկ խրճիթները, զորս իր նախորդներէն ոչ ոք բարեհաճած էր այցելել, մինչդեռ ինք իբր լաւ հովիւ, առանց շահու ակնկալութեան խղճի պարտք համարեց անտես չանցնիլ ոչ մէկ գիւղ։

Թեմական այցելութեան միջոցին, յաջողեցաւ կարգադրել Տէհի երեքակ եկեղեցիներուն 100 կտոր հասութաբեր արտերուն խնդիրը և չորսէն Նպաստից Յանձնաժողովին կողմէ բեր շահագործելի դրամագլուխ յատկացուած 60 ոսկին՝ դրաւ շահաւէտ դրութեան մէջ, լուծք կապել տալով և հոգաբարձութիւն մը կազմելով Տէհի մէջ։ Եթէ շարունակեն այսպէս մնալ հոգածու և խղճամիտ ձեռքերու մէջ, մեծ բարիքներ պիտի կրնան սփռել այս բարեբեր արտերը։ Բայց սկսուած գործը չկաղալու և փափաքուած արդիւնքը ձեռք բերուելու համար, Նպաստից Յանձնաժողովը փութացնելու է 60 ոսկիին 30 ոսկի մնացորդը (*)։

Թեմական գեղջիներու հացակարօտ վիճակը, յառաջիկային աւելի պիտի զառնանայ, քանի որ խեղճերը ստիպուեցան իրենց ցանքերը ծախել, ուտելու համար։ Հիմակուց սկսած են լքանել իրենց օճախը և թափիլ Սղերդ, ապրուստ գտնելու յուսով։ Բայց երաշտութեան և առեւտուրի կայունութեան պատճառաւ, քաղաքացիք ալ նիւթապէս ոչ նուազ կարօտ են։

Որբերը և աղքատ տղաք. — Թուով ոչ նուազ են որբերը՝ որոնք կը թափառին փողոցներու մէջ։ Եկեղեցւոյ բակին ու դռները և մէկ մանղրի համար անցորդներու քղանցքին ամուր մը կը կառչին։ Կը ցաւիք որ որբերու պատսպարման մասին տեղապահ Հօր յաճախակի թախանձանքները «Ձայն բարբառոյ յանապատի» մնացին Պատրիարքարանի կողմէ։

Եկեղեցի և քահանաներ.— Ունինք հինաւուրց, մութ, փոքրիկ ու ցած եկեղեցի մը որ նեղ կու գայ 350 տունէ աւելի աղօթամոլ հասարակութեան մը։ Հոս տեղն է յիշել Տեղապահին յաջողցուցած ժողովրդական հանգանակութիւնը որուն արդիւնքով (30 ոսկի) կանանց յատուկ վերնատուն մը և այլ նորոգութիւններ եղան։ Երեք քահանայ, աւագերեց մը և երկու նորընծայ, վերջին երկուքը կաւագործութենէն և քարակոփութենէն զզուած, դառնացած անարժաններ, որոնք խանութպանի տգեղ շահամոլութեամբ մտցուցած են եկեղեցւոյ մէջ, 5-10 փարայ աւելի ժամուց կորզելու շահամոլութեամբ կիրակի օրեր պատարագի արարողութիւնները ցերեկուան մինչեւ ժամը 4—5ին քշել կու տան, ի գայթակղութիւն հաւատացեալներ.

(*) Անյիշատակ ժամանակներէ հետէ Տէհեցի երկու ընտանիք, երբ հօրենական ժառանգութիւն կը շահագործէին ու կը վայելէին այս գանձ-արտերը, ու կերպը գտած էին միշտ Սղերդի առաջնորդներուն թոյլտուութիւնը ստանալու։

—)(2)(—

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

ՇԷՅՔՍՓԻՐԷՆ ՎԷՊԵՐ

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ

Վերջապէս, հակառակ Պասանիոյի խորհուրդներուն, որ չէր ուզեր իրեն համար բարեկամը այդպիսի ահեղի պատուհասի մը վտանգին մէջ ձգել, Անթոնիօ ստորագրեց մուրհակը, ստուգիւ իբր խաղ նկատելով զայն։

Այս հարուստ ժառանգորդուհին, որուն հետ Պասանիօ ամուսնանալ կ'ուզէր, Վենետիկի մօտ Պելմոնդ անուն տեղ մը կը բնակէր. անունն էր Բորշիա և իր անձին շնորհալիութեան ու մտքին տեսակէտով ոչինչ նուազ արժանաւոր էր քան այն Բորշիան, որ, ըստ պատմութեան Կատոնի դուստրը և Պրուդոսի ամուսինն էր։

Պասանիօ, իր Անթոնիօ բարեկամին կեանքին վտանգովն իսկ և այն մեծ բարերարութեամբ հայթայթուած դրամը ընձեռնելէ ետքը, սքանչելի կառախումբով մը Պելմոնդ ուղեւորեցաւ, Կրաշիանօ անուն պարոնի մը ընկերակցութեամբ։

Պասանիոյի արժանաւոր թեկնածութեանը համար՝ Բորշիա ընդհուպ հաւանեցաւ ամուսնութեան ընդունիլ զայն։

Պասանիօ խոստովանեցաւ Բորշիայի թէ՝ ինք ո և է հարստութիւն չունէր, այլ միակ բանը՝ որով կրնար պարծենալ, իր ազնուական ծնունդն էր։ Բորշիա, որ անոր գնահատելի յատկութիւններուն համար կը սիրէր զայն և ամուսնոյն քով դրամ չփնտռելու չափ հարուստ էր, պատասխանեց շնորհալի համեստութեամբ մը թէ կը բաղձար հազար անգամ աւելի հարուստ ըլլալ՝ իրեն արժանի կարենալ ըլլալու համար. ապա, կատարեալ աղջըկան մը շնորհքով սկսաւ պարսաւել ինքզինքը, ըսելով թէ ինք անուս, անվարժ ու դպրոցի երես չտեսած աղջիկ մըն էր, բայց ոչ այնքան մեծ որպէս զի չկարենայ բան մը սորվիլ. և յայտնելէ ետքը՝ թէ կ'ուզէր ամէն բանի մէջ անոր հրամանին և ուղղութեան հետեւիլ, աւելցուց.

—Ես ինքս և ինչ որ իմս է՝ քեզի և քուկինդ է եղած հիմա. դեռ երէկ, Պասանիօ, այս շքեղ ապարանքին և այս ծառաներուն տիրուհին էի. հիմա, այս տունը այս ծառաները և ես ինքս քուկդ ենք, իմ մեծ պարոնս, այս մատնիին հետ քեզի կու տամ զանոնք։—(Մատնի մը կը ներկայացնէ Պասանիոյի)։

Պասանիօ այնքան առլցուած էր երախտագիտութեամբ ու հիացումով՝ հանդէպ ազնուահարուստ Բորշիայի շնորհալի վերաբերումին,—որով այդ անգին կինը կը յարգէր զինքը ու կ'ուզէր ամուսնանալ իրեն հետ, հակառակ իր նուաստ դիրքին,—որ չկրցաւ ուրիշ կերպ արտայայտել իր ուրախութիւնն ու յարգանքները, բայց եթէ սիրոյ և երախտագիտութեան թոթովալից բառերով. և մատնին առնելով՝ ուխտեց երբեք չբաժնուիլ անկէ։

Կրաշիանօ և Բորշիայի սպասուհին Ներիսա՝ իրենց տիրոջ և տիկնոջ հրամանին կը սպասէին, երբ Բորշիա ուխտեց հլու կինը դառնալ Պասանիոյի. Կրաշիանօ ալ, իր տիրոջ և բարեսիրտ տիկնոջ հաւանութիւնը խնդրեց ամուսնանալու համար։

—Բոլո՛ր սրտովս, Կրաշիանօ՛, ըսաւ Պասանիօ, եթէ կրնաս կին մը գտնել։

Կրաշիանօ, այն ատեն, յայտնեց թէ Օր. Բորշիայի գեղեցիկ սպասուհին՝ Ներիսան կը սիրէր ինք, և թէ ան, խոստացած էր իրեն ամուսին ըլլալ, երբ իր տիկինը ամուսնանար Պասանիոյի հետ։ Բորշիա Ներիսայի հարցուց թէ ստո՞յգ էր այդ։

—Այո, տիկին, պատասխանեց Ներիսա, այդպէս է եթէ կը հաւանիք.

Բորշիայի հաւանութեան վրայ, Պասանիօ, հեզնողաբար ըսաւ.

—Ուրեմն Կրաշիանօ, մեր հարսնիքը ձեր ամուսնութեամբը աւելի եւս պիտի պատուուի։

Բայց այդ վայրկեանին, պատգամաւոր մը ներս մտնելով, անգթաբար խորտակեց անոնց երջանկութիւնը, որովհետեւ գէշ լուրեր պարունակող նամակ մը կը բերէր Անթոնիոյէն։ Երբ Պասանիօ Անթոնիոյի նամակը կը կարդար, Բորշիա վախցաւ որ մեռած բարեկամի մը գոյժը պիտի տայ ան.—այնքան տժգունած էր ամուսինը. և երբ հարցուց թէ ի՛նչ լուր էր որ այնքան կը տխրեցնէր զինքը, Պասանիօ պատասխանեց.

—Ո՛վ անուշիկ Բորշիա, այն քանի մը անհաճոյ բառերը գրուած են հոս, զոր երբեք թուղթ մը կրցած ըլլայ մրոտել։ Երբ առաջին անգամ սիրոյս յայտարարութիւնը ըրի քեզի, ազատաբար խոստովանեցայ՝ թէ ունեցած բոլոր հարստութիւնս երակներուս մէջ միայն կը հոսէր. բայց, ո՛վ ազնիւ տիկին, պէտք է ըսած ըլլայի նաեւ թէ, պարտքի մէջ գտնուելով, ոչի՛նչ իսկ չունէի։

Եւ Պասանիօ բացատրեց Բորշիայի, բոլոր պատահարները, Անթոնիոյէն փոխառութիւն ընելը, Անթոնիոյի դրամը Շայլոք հրեայէն հայթայթելը, որով եթէ չկարենար վճարել որոշուած պայմանաժամին, պարտական պիտի ըլլար քաշ մը միս կտրել տալ մարմնէն. և կարդաց Անթոնիոյի նամակը, որուն բովանդակութիւնը հետեւեալն էր.—

«Սիրելի Պասանիօ, նաւերս բոլորն ալ կորսուեցան, Հրեային տուած մուրհակս պարտազուրկ եղաւ, և որովհետեւ առանց զայն վճարելու ապրիլս անհնարին է, կ'ուզէի մահուանս պահուն քեզ տեսնել. սակայն և այնպէս, կամքդ քուկդ է, եթէ երբեք սէրդ թոյլ չի տար քեզի իմ քովս գալ, անանկ համարէ որ բնաւ բան մը չեմ գրած քեզի։»

—Ով սէ՛ր իմ, գոչեց Բորշիա, փութացուցէք ամէն գործ ու գացէ՛ք։ Այդ սիրելի բարեկամին մազին մէկ թելը կորսուելէ առաջ, պարտքին քանակութիւնը դրամ պիտի ունենաս՝ վճարելու համար զայն. և քանի որ այսքան սուղ կ'արժես ինծի, ջերմօրէ՛ն պիտի սիրեմ զքեզ։

Բորշիա ըսաւ նաեւ Պասանիոյի թէ մեկնելէ առաջ պէտք է ամուսնանային, դրամի մասին օրինական իրաւունք տալու համար ամուսնոյն. նոյն օրը ամուսնացան նաեւ Կրաշիանօ և Ներիսա ու հազիւ աւարտած իրենց ամուսնութիւնը՝ Պասանիօ և Կրաշիանօ մեծ աճապարանքով Վենետիկ մեկնեցան, ուր Պասանիօ բանտարկուած գտաւ Անթոնիօն։

Վճարման օրը անցած ըլլալով, անողորմ Հրեան չէր ընդունէր Պասանիոյի առաջարկած դրամը, այլ, Անթոնիոյի մարմնէն քաշ մը միս կտրելուն վրայ կը պնդէր։ Օր մը որոշուեցաւ այս դժնդակ վէճին լուծմանը համար, որ տեղի պիտի ունենար Վենետիկի Դուքսին ներկայութեան. Պասանիօ՝ ցաւատանջ անստուգութեան մէջ, խնդրին վախճանին կը սպասէր։

Երբ Բորշիա կը բաժնուէր իր ամուսնէն, զուարթարանութեամբ խօսելով անոր հետ, պատուիրեց որ վերադարձին հետ բերէ Անթոնիօն, միանգամայն վախնալով որ շատ ծանր վիճակի մէջ կը գտնուէր անոր գործը։ Երբ առանձին մնաց, սկսաւ մտածել ինքնիրեն՝ թէ արդեօք չէ՞ր կրնար ո և է միջոցով իր սիրելի Պասանիոյի բարեկամին կեանքը փրկելու գործիք դառնալ. և հակառակ այն հեզահամբոյր ու կանացի շնորհքով առլի խօսուածին, որով իր ամուսինը յարգելու համար կ'ուխտէր անոր գերագոյն հրամանին ու հնազանդիլ, և նկատելով որ հիմա իր յարգելի ամուսնին բարեկամին կեանքը փրկելու կոչումին մէջ կը գտնուէր, վայրկեան մը անգամ չտարակուսեցաւ իր կարողութիւններուն վրայ, և, իր հասուն դատողութեան միակ առաջնորդութեամբ, անմիջապէս որոշեց Վենետիկ երթալ անձամբ, Անթոնիոյի դատին պաշտպան կանգնելու համար։

Անգլ. Թարգմ. ԵՆՈՎՔ

(Շարունակելի)

րու։ Ասկէ զատ պատարագի շահաբեր օրերու կարգը իրարու ձեռքէ յափշտակելու համար, չքաշուեցան, պատարագի զգեստով և ի ներկայութեան բոլոր ժողովրդեան կռուիլ և հայհոյել իրարու։ Տեղապահը երկու ամսուան փիլոնազրկութեան պատիժը տալով քահանաներուն, ինք պատարագեց, մերժելով ժամուցը եւ ասով պատարագը շահամոլութեամբ ուռչացնելու նողկալի սովորութիւնը ջնջած եղաւ։

Դպրոցները.—Տեղապահը՝ հոս ժամանելուն՝ իր ջերմագին հոգածութեան էՙն գլխաւոր առարկան ըրած է կրթական գործը։ Հովուական այցելութեանց միջոցին, պատրաստելով դպրոցակարօտ գիւղերու ցուցակը յղեց Պատրիարքարան ու թէեւ Նպաստից Ցանձնաժողովը մէյմէկ փոքր նպաստներ յատկացուց մէկ քանի գիւղային վարժարաններու, բայց ցարդ փակ կը մնան դասագրքերու չգոյութեան պատճառաւ։ Վերջերս Էրզրումէն հասած գիրքերով անկարելի է դպրոց բանալ և կառավարել կրթական ծրագրի համեմատ։ Ցուսանք թէ Պատրիարքարանը նկատողութեան կ'առնէ այս խնդիրները։

Քաղաքիս մանչերու նախակրթարանը և իրեն կից ծաղկոցը արդիւնաւորութեամբ կը շարունակեն իրենց ընթացքը խղճամիտ պաշտօնեաներու ջանասիրութեան շնորհիւ։ Ուսումնական Խորհրդոյ ծրագիրը պիտի գործադրուի, եթէ սակայն Պատրիարքարանը՝ պէտքէն վրայ եղած փոքրիկ յաւելումը ընդունի և յարմարաւոր դասագիրք հասցնէ գէթ յառաջիկայ տարեշրջանին համար։ Աղջկանց անուանական վարժարանը չարժեր յիշել, կը կառավարուի տեղական Ուսումնական Խորհուրդին հսկողութեան տակ։

Հակառակ ռամիկ ժողովուրդէն ոմանց յարուցած դժուարութեանց և տիրացուական անխորհուրդ միջամտութեանց, Տեղապահին եռանդը չպաղեցաւ երբեք վարժարանին վրայէն։ Անհրաժեշտ դասագիրքեր փութայով բերելու համար դրամ ճարեց։ Շաբաթական 10 ժամ ալ դասախօսելու զոհողութիւնը յանձն առած է կրթասիրաբար։

Արդեօք մեր համակրելի Տեղապահին ուսումնասիրական ջանքերը Տիարպէքիրի ազգայնոց նախանձը չե՞ն շարժեր։

Իբր վերջաբան յօդուածիս, կը յայտնեմ որ եթէ միջոցներ ու դիւրութիւններ ընծայուին Տ Փառէն վարդապետին, բարեփոխումներ և մեծ օգուտներ կրնայ ծաւալել մեր կարօտ վիճակին մէջ, բայց պայմանաւ որ... տեղացիներէն բան մը չուզէ։

ԽՈՍՐՈՎ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԸՐԻԻ ՃԱՌԸ

Երկրակալութեան քաղաքականութեան ջատագովութիւնը.—Պարտութեանց վրէժը.—Անգլիա եւ տէրութիւնները։

Աւասիկ կարեւոր մասերը այն երկար ճառին զոր Լորտ Սոլզպէրի անցեալ չորեքշաբթի խօսեցաւ Գարնանածաղիկի Դաշնակցութեան տարեկան գումարումին մէջ.

«Գարնանածաղիկի Դաշնակցութիւնը, ըսաւ Անգլիոյ նախարարապետը, երկու աղէտներէ անմիջապէս ետքը գոյութիւն ունեցաւ. Մաճուպա Հիլ և Գորտոնի մահը։ Այդ աղէտներուն երկրորդին վրէժը լուծուեցաւ և այն վայրենի ամբերը որոնք Գորտոնի մահուանը հեղինակ էին, բոլորովին մէջտեղէն վերցուեցան, առանց հետք մը իսկ մնալու։ Կարելի է շատ կանուխ է ըսել թէ այդ աղէտներուն առաջինին ալ որ երկրորդէն աւելի մեծ է, վրէժը լուծուած և մեր վրայ ծանրացուցած նուաստացումը սրբուած է. բայց ամէնքս ալ կը զգանք թէ դեռ բոլորովին աւարտած չենք։ (Երկարատեւ ծափահարութիւններ։) Ամէնքս ալ կը զգանք թէ Լորտ Ռոպէրթսի ու Լորտ Քիչնէրի փայլուն հրամանատարութեանը տակ երկու հարիւր հազար անգլիական զինուորներ, ամէնէն մեծ բանակը զոր ցարդ այդչափ հեռուները ղրկած ըլլանք, Թագուհիին հնազանդելու կը հրաւիրեն այն տեսակ երկիրներ որոնք բնաւ պէտք չէին շեղել այդ հնազանդութենէն։ (Երկարատեւ ծափահարութիւններ։) Ամէնքս ալ կը զգանք թէ Հարաւային Ափրիկէի մէջ հաստատելու վրայ ենք այն միակ հնարաւորութիւնը որով կրնայ հոն տիրել խաղաղութիւնը, բարգաւաճումը և անդորրութիւնը։» (Երկարատեւ ծափահարութիւններ։)

Լորտ Սոլզպէրի յետոյ ուրիշ խնդիր մը ձեռք առնելով ըսաւ թէ բրիտանական հորիզոնին վրայ տակաւին ամպեր կան, և այդ ամպերուն մէջ հատ մը կայ որ ամէնէն աւելի սպառնալիցն է, այն է Անգլիոյ յարաբերութիւնները օտար տէրութեանց հետ։

«Չեմ ուզեր ըսել թէ, յարեց Լորտ Սոլզպէրի, այն վտանգները որուն ակնարկեցի մտահոգութիւն կը պատճառեն արտաքին գործոց պաշտօնարանին։ Իրաց վիճակը, որչափ որ գիտենք, և որչափ որ միւս կառավարութիւնները գիտեն, խաղաղական է։ Անկարելի է մանաւանդ շատ բարձրաձայն խօսիլ այն արտասովոր հոգածութեան վրայ, որով աշխարհի բոլոր ազգերը չէզոքութիւն պահեցին այս պատերազմին մէջ։ Եթէ կայ բան մը որ երեւան կը հանէ անոնց որոշումը թէ արդարութեան և իրաւանց սկզբունքին պիտի համակերպին, այն ալ սա իրողութիւնն է թէ անոնց հպատակներուն մէկ մասը, աւելի աղմկարարները, նախապաշարում մը ունին Անգլիոյ դէմ և ամէն բան կ'ընեն, որպէս զի վնասեն աշխարհի հանդէպ մեր ունեցած դիրքին։ Այո, կը կրկնեմ, հակառակ ասոր, կառավարութիւններուն ամէնքն ալ առանց բացառութեան իրենց առաջնորդ ունեցած են արդարութիւնը, օրինաւորութիւնը և խաղաղութիւնը։ (Ծափահարութիւններ։) Հակառակ ասոր, սակայն, պէտք չէ ատկէ հետեւցնել թէ զգուշական միջոցներ ձեռք առնելու հարկին մէջ չենք։ Կարելի է որ Անգլիոյ դէմ եղած այդ դառնութեան զգացումը մակերեւոյթին վրայ միայն գտնուի. սակայն կրնայ ըլլալ որ հոգիին մէջ ալ արմատ ձգած ըլլայ և օր մը մեզի զբաղեցնէ։ Այդ պարագային մեր ոյժին միայն կրնանք վստահիլ։ Գիտէք թէ պատերազմի գիտութիւնը աւելի կատարելագործուած է և թէ անոր վերջին յառաջդիմութիւնները կրնայ ըլլալ որ միանան և մեծ ալիք մը կազմելով զարնուին մինչեւ մեր եզերքներուն։ Չեմ ուզեր ապագան մռայլ գոյներով ներկայացնել ձեզի, բայց կ'ուզեմ որ ժամանակին պատրաստուինք։ (Ծափահարութիւններ։) Կը յուսամ թէ այդ պատրաստութիւնները պարապ տեղը կատարուին, սակայն ատկէ առաջ գալիք կորուստը բան մը չէ բաղդատմամբ անոր զոր պիտի ունենանք եթէ պէտք եղածին պէս պատրաստուած չըլլանք։ (Ծափահարութիւններ։) Ցամաքային Եւրոպայի զինուորական տէրութիւնները երբեմն այն տեսակ մեծ պատերազմներու ձեռնարկած են, որ թշնամին բանակները մինչեւ անոնց մայրաքաղաքին դուռները բերած են։ Այդ տէրութիւնները, սակայն, վերականգնեցան և հիմա առաջուընէ աւելի զօրաւոր են։ Լոնտոնի համար միթէ նոյն բանը պիտի կրնա՞նք ըսել։ Կը յիշե՞ք թէ անցեալին պատմութեան մէջ ի՛նչ պատահեցաւ ծովային միւս մեծ ժողովուրդներուն։ Կը յիշե՞ք թէ ի՛նչ պատահեցաւ Հոլանտայի, Սպանիոյ և Վենետիկի, մանաւանդ, եթէ աւելի հեռուները երթանք, Կարթագինէի։ Անոր ծովային զօրութիւնը բնաջինջ եղաւ ոչ թէ հեռաւոր նահանգներուն, այլ նոյն իսկ սրտին տրուած հարուածով մը։ (Բուռն ծափահարութիւններ։) Ատիկա դաս մըն է, ուրկէ Անգլիոյ նման տէրութիւն մը պէտք է օգտուի։ Որչափ ատեն որ մեր սիրտը վտանգէ զերծ ըլլայ, կրնանք անտարբերութեամբ նայիլ ո և է պատերազմի արդիւնքին։ Եթէ երբեք մեր սիրտին զարնեն, այն ատեն Անգլիոյ գործը լմնցած է։» (Երկարատեւ ծափահարութիւններ։)

Լորտ Սոլզպէրի ցոյց տուաւ այն միջոցները զորս ազգը պէտք է ձեռք առնէ։ Ըսաւ թէ ազգը մեծ վստահութիւն ունի իր նաւատորմին վրայ։ «Բայց, ըսաւ, պէտք չէ որ իր հաւկիթներուն ամէնքն ալ մէկ զամբիւղի մէջ դնէ։» Լորտ Սոլզպէրի յարեց թէ քանի որ զինուորական պարտաւորիչ ծառայութիւնը հաճելի չէ Անգլիացիներուն, ուրեմն ուրիշ միջոցի դիմելու է։ Պէտք է զարգացնել նշանառութեան այն ակումբները, ուր հրացանի գործածութեան դաս կը տրուի։ Պէտք է կամաւորութիւնը աւելի զարգացնել, անոնց մարզանքներու շրջանները աւելցնել. խաղաղութեան ատեն զինուորները պէտք է լաւ մարզել ու պատրաստել, որպէս զի պատերազմի ատեն կարենան իրենց պարտականութիւնը կատարելու կազմ ու պատրաստ ըլլալ։ Լորտ Սոլզպէրի սապէս եզրակացուց։

«Այս երկրին պաշտպանութեան շարժումը ոչ թէ կառավարութենէ մը կամ պատերազմական պաշտօնատունէն կու գայ, այլ նոյն իսկ ժողովուրդէն։ Պատերազմական նախարարութեան դէմ խիստ նամակներ գրելով չէ որ պիտի պաշտպանենք այս երկիրը, այլ անհատական ջանքերով։ Ներքին թշնամին այլ եւս մեզի վտանգ չսպառնար. բայց դուրսէն աւելի մեծ թշնամի մը ունինք, և եթէ կարենանք անոր իրական պարտութեանը աջակցիլ, իրաւամբ արժանի պիտի ըլլանք ձեր նշանաբանին որուն մէկ մասն ալ երկրակալութիւնն է։ Աւելի բան մը ըսել չեմ ուզեր, և մեզ սպառնացող վտանգը այն է թէ երբ այս պատերազմը աւարտի, պիտի մոռնանք մեզի պատճառած անձկութիւնները և տուած դասը։ Ձեզի կը պատկանի, լորտեր ու պարոններ, ամէնուն լաւ հասկցնել թէ պէտք է այս երկիրը զինուորական ազգ մը ընել, Զուիցերիոյ նման ազգ մը որուն զօրութիւնը ո՛չ զինուորական թիւին և ոչ ալ կազմակերպութեանը մէջ է, այլ անոնց մտքին մէջ որոնք կը սիրեն իրենց երկիրը և պատրաստ են անոր համար մեռնելու։»

Լորտ Սոլզպէրիի ճառը որ քառասուն վայրկեան տեւեց, ընդմիջուեցաւ «կեցցէ՛»ներով և երբեակ ծափահարութիւններով։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԷՆ

Թայմզին հինգշաբթի օրուան թիւին մէջ հրատարակուած հեռագիրներ.

Սմալտել, 9 մայիս.—Լորտ Ռոպէրթսի բանակը երէկ և այսօր կեցաւ, որպէս զի երկաթուղին պատրաստուի և հեծելազօրքերը ժամանակ ունենան Թապանչու գալու և յառաջխաղացութեան մէջ իրենց համար որոշուած տեղը գրաւելու։ Համիլթըն զօրավարը, անցեալ շաբթու, միշտ ընդհարումներ ունեցաւ Պոթա զօրավարին վերջապահներուն հետ որոնք հետզհետէ ետ կը քաշուէին։ Պահ մը Պոէրները այնչափ լաւ ծածկած էին իրենց դիրքերը որ պաշար փոխադրող անգլիական խումբ մը վտանգի տակ ձգեցին, բայց Սկովտական լեռնականներուն և նաւային թնդանօթներուն ժամանումը փրկեց կացութիւնը։ Ուինպուրկի վրայ յառաջացումը այնչափ արագ կատարուեցաւ որ Համիլթըն զօրավարին հետապօտիչները քաղաք հասան՝ Պոթային պաշար փոխադրող խումբերը տակաւին անկէ չհեռացած, բայց անգլիական թնդանօթները ուշացած ըլլալով չկցրան զանոնք գերի վարել։ Ուինպուրկ մեծաքանակ ցորեն և ռազմամթերք ունէր. նաեւ երկու սայլ լեցուն ռազմամթերք Մաքսիմ թնդանօթի համար։ Լեռնականներու կիսաբաժինը գրաւեց քաղաքը, մինչդեռ Համիլթըն զօրավարը, Լորտ Ռոպէրթսի հետ խորհրդակցութիւն մը ունենալէ ետքը, յառաջացաւ դէպի Զանտ-Ռիվըր, ուր Հիւսարներու 10րդ գունդը նորէն Պոէրներուն ընդհարեցաւ։ Այս վերջինները բաւական զօրաւոր էին և անմիջական յարձակում մը կարելի չէր։ Չենք կրնար հիմակուընէ ըսել թէ թշնամին պիտի ընդդիմանա՞յ Զանտ Ռիվըրի անցքին, բայց գիտենք թէ Պոթա զօրավարը 10 թնդանօթ ունի Համիլթըն զօրավարին առջեւ և Տըքարիի ալ վեց թնդանօթ՝ գլխաւոր զօրագունդին առջեւ։ Պէտք եղածին չափ պաշար ունինք։ Այս գիշեր Վէթ-Ռիվըրի վրայ մասամբ պիտի հաստատուին երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները։ Սմալտելէն Ուինպուրկ տանող երկաթուղին անվնաս է, բաց ի կէտէ մը զոր Համիլթըն զօրավարը կարած է և որ կրնայ դիւրութեամբ նորոգուիլ։ Անցեալ շաբթու Համիլթըն զօրավարին ամբողջ զօրաբաժնին կորուստը հարիւրէն պակաս է։

Ուօրէնթըն, 8 մայիս.—Օրը հանդարտութեամբ անցաւ։ Ճարտարագէտները նոր կամուրջ մը շինեցին Վալի վրայ և հոկտեմբեր 14էն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով Քիմպըրլիէն եկող կառախումբ մը անցաւ։ Պոէրներու պատնէշները օձապտոյտ շինուած էին։

Բրէթորիա, 7 մայիս.—Քրիսթիանայէն մայիս 6 թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ անգլիական հետեւակները՝ բուռն թնդանօթաձգութեան մը պաշտպանութեամբ՝ յաջողեր են Վալ գետը անցնիլ՝ Քալմփէրկի մօտ. հիմա գետակին երկայնքն ի վեր կը յառաջանան հրետանիով մը։ Պոէրները սքանչելի դիրքեր կը գրաւեն և միշտ կազմ ու պատրաստ վիճակի մէջ են, մեծամեծ դէպքերու կը սպասուի։ Քրոնզթատէն մայիս 6 թուական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ անցեալ գիշեր սաստիկ ընդհարում մը կատարուեր է Ուինպուրկի շրջակայքը։ Տրուած հրամանի մը համաձայն Ուինպուրկ պարպուեր է։ Մոլոբոյի բանակետղէն մայիս 5 թուական հեռագիր մը նայելով այդ միջոցին Մէյֆէքինկի շուրջը փոքր ընդհարումներ կը կատարուէին։ Անգլիացիներէն չորս հոգի մեռեր են։ Պոէրները հինգ ձիեր կորսնցուցեր, բայց երեսուն ջորի ձեռք անցուցեր են։

Լուրէնսօ Մարքէզ.—Վերջերս բազմաթիւ օտարականներ հեռացան Թրանսվալէն։ Այսօր Հէրցոկ շոգենաւով ճամբայ ելան։ Շոգենաւին մէջ կը գտնուին քանի մը սպաներ որո՛նք Պոէրներու բանակին մէջ ծառայած են և հիմա Եւրոպա կը դառնան։ Հէրցոկի մէջ նաեւ մեծ քանակութեամբ ձոյլ ոսկի կայ։ Լուրէնսօ-Մարքէզի անգլիական ընդհանուր հիւպատոսը այս շաբթու յաջողեցաւ արգիլել տալ դնել մեծաքանակ հագուստներ որոնք Թրանսվալ կը ղրկուէին։ Նաեւ վար դնել տուաւ 120,000 քիլօ պահածոյ ուտելիք որոնք Բրէթորիա պիտի ղրկուէին։ Հոլանտական աղբիւրէ լուր կը տրուի թէ Թրանսվալի Խորհրդարանին մէջ բազմաթիւ կուսակցութիւն մը կայ որ կ'ուզէ հաշտութեան համար բանակցիլ այն տեսակ հիմերու վրայ որոնց յաջողութիւնը կարելի ըլլայ։

ՇԹԱՅՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Զանտ-Ռիվըրէն մայիս 7 թուականով կը հեռագրեն Նիւ Եորք Հէրըլտի.

«Տեռայ Օռանժի նախագահը՝ Շթայն որ սապէս յայտարարեց.—Մինչեւ վերջը պիտի կռուինք։ Օռանժցիներէն և ոչ մէկը տրամադիր է զինակէց ըլլալու։ Բնաւ մտքերնիս չենք անցուցած բաժնուելու Թրանսվալի մեր եղբայրներէն։ Պիտի կռուինք Վալի վրայ, Բրէթորիայի մէջ և եթէ հարկ ըլլայ լեռներու վրայ։ Հաշտութենէն բան մը չենք յուսար, բայց զէնքով պիտի շահինք։ Բրիտանական իւրաքանչիւր փոքր յաջողութեան յաջորդեց աճորկու պարտութիւն մը։ Էլանտսլակթէն ետքը Քոլէնզօ, Պէլմոնթէն ետքը Մոտտըր-Ռիվըր և Պլէօմֆոնթէյնէն ետքը Սաննաս-Բոսթի ճակատամարտը։»

ՍԸՐ ՌԸՏՎԸՐՍԻ ԱՂԱՒՆԻՆԵՐԸ

Կը յիշուի թէ Լէտիսմիթի հետ Պուլըր զօրավարին հաղորդակցութիւնները մէկ քանի օր ընդմիջուեցան։ Լոնտոնի մէջ յուզմունքը խիստ մեծ եղաւ։ Ահաւասիկ պատճառը։ Պուլըր զօրավարը փափկակեր մըն է, նոյն իսկ պատերազմի դաշտին վրայ. իբր հետը երկու բարիզցի խոհարարներ տարած է, որոնք իրմէն բնաւ չեն բաժնուիր։ Փետրուար ամսուան մէջ, բանակին պաշարը սպառեցաւ։ Զօրավարը իր սպայակոյտի սպաներէն մէկ քանին ճաշի հրաւիրուած ըլլալով, պէտք էր բան մը ճարել։ Երկու բարիզցի խոհարարները այս պարագային մէջ իրենց համբաւին արժանի եղան։ Ճաշացուցակը սքանչելի եղաւ, ի մէջ այլոց աղաւնիի խորոված մը կար որ ամէնուն գոհունակութեան արժանացաւ. բայց այդ օրէն սկսեալ, Լէտիսմիթի հետ հաղորդակցութիւնները ընդմիջուեցան, վասն զի խոհարարները քաղաքին և բանակին միջեւ թղթատար աղաւնիներն էր որ շամփուրի անցուցեր էին։

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 13 Մայիս.—Լորտ Ռոպէրթս կը հեռագրէ թէ Շթայն նախագահը Լինտլէյ քաղաքը իբր Օրանժի կառավարական կեդրոն հռչակած է։ Լորտ Ռոպէրթսի արագ յառաջխաղացութիւնը մեծ տպաւորութիւն ըրած է։ Օրանժցի Պոէրները որոնք Կլօքոլան—Քորաննաչէրկին դիրքերը (Թապանչու—Ուինպուրկի գծին արեւելեան կողմը) գրաւած էին, ցրուած են։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.—Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը այսօր երկու պատգամաւորութիւնները ընդունեց։ Նախագահին ճառին պատասխանելով կայսրը ըսաւ որ տէրութեան քաղաքական կացութիւնը պատգամաւորութիւններուն վերջին նիստէն ի վեր անցած մէկ քանի ամիսներուն մէջ և ոչ մէկ փոփոխութիւն կրած էր։ Կայսրը ատկէ զատ յայտարարեց.—Մեր Զինակիցներուն հետ ունեցած մեր մտերմական յարաբերութիւնները, որոնք այնքան ազնիւ կերպով յայտնուեցան Պէրլինի մէջ իմ ըրած վերջին այցելութեանս ժամանակ, կ'ամբողջացուին ուրիշ տէրութեանց հետ մեր ունեցած բարւոք յարաբերութիւններով, մասնաւորապէս ռուս կայսրութեան հետ մեր ունեցած անփոփոխ համաձայնութեամբ, միջազգային խնդիրներուն համար, և այս կացութեան հետեւանքով կրնանք յուսալ որ կայսրութիւնը շատ ժամանակ եւս պիտի վայելէ խաղաղութեան բարիքները։

ՍԻԲԵՐԻԱ.—Բեդերսպուրկէն կը ծանուցանեն թէ կայսրութեան Խորհուրդը անցեալ երեքշաբթի իր նիստին մէջ նկատողութեան առեր է իրեն ներկայացուած օրէնքին քննութիւնը որ կը վերաբերի Սիպերիա աքսորուելու պատիժին ջնջման։ Արդէն գիտենք որ Զարը ինքն իսկ այս կարեւոր բարենորոգման նախաձեռնութիւնը ունեցած է, իբր Սիպերիա ըրած ճամբորդութեան միջոցին, առիթ ունենալով տեսնել հիմա գործադրութեան մէջ եղած օրէնքներուն արդիւնքը։ Դատական նախարար Պ. Մուրավիէֆ ալ իր կողմէն Սիպերիոյ մէջ արդէն գործադրած է Աղեքսանդր Բ. Զարէն հրովարտակով հաստատուած դատական դրութիւնը, և պատրաստած է աքսորի պատիժը ջնջելու ծրագիրը։ Այդ նոր ծրագրին տրամադրութեանց համաձայն, այդ պատիժը բոլորովին պիտի ջնջուի և ասկէ ետքը ատոր փոխարէն Բեդերսպուրկի և ուրիշ քաղաքներ կառուցուելիք բանտերուն մէջ խցարգելութեան յատուկ տեղեր պիտի շինուին։ Ուրեմն կասկած չի վերցներ թէ կայսրութեան Խորհուրդը վաւերացնէ այդ ծրագիրը։

ԱՇԱՆԹԻՆԵՐԸ.—Անգլիական լրագիրներուն Ակրայէն (Ոսկիի Եզերք) ստացած վերջին հեռագիրներուն նայելով, յաճախ կռիւներ տեղի կ'ունենան Քումասիի (Աշանթիի մայրաքաղաք) մօտ։ Անգլիացի կառավարիչ Պ. Հոճսըն և եւրոպացի բնակիչները, որոնց մէջ երկու կամ երեք կին կայ, կը գտնուին քաղաքին բերդին մէջ, որ ապստամբներէն պաշարուած է։ Բայց անգլիական զինուորական իշխանութիւնները չեն կարծեր որ Աշանթիները կարենան բերդը յարձակումով առնել։ Տասը հազարի չափ ապստամբներ Քումասիի վրայ յարձակեցան, բայց անոնցմէ մեծագոյն մասը պարտաւորուեցաւ ետ քաշուիլ Սիէրրա-Լէոնէէն և յետոյ Լակոսէն հասած օգնական գունդերուն առջեւէն։ Բայց Անգլիացիները չկրնալով սկիզբէն Աշանթիներուն վրայ կատարեալ յաղթանակ մը տանիլ, այն ցեղերը որոնք մինչեւ հիմայ չէզոք էին մնացած, կ'ապստամբին, և եթէ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, Պէքվիները, որոնք կը բնակին Քումասիի և ծովեզերքին մէջտեղը գտնուած երկիրը, ապստամբին, այն ատեն կացութիւնը խիստ պիտի ծանրանայ։ Ծովեզերքը հաստատուած Եւրոպացիներն իսկ իրենց կեանքին համար կը վախնան, բայց գոնէ հոն մէկ քանի զգուշական միջոցներ ձեռք առնուած են, և քանի մը անգլիական թնդանօթակիրներու կը սպասուին ծովեզերքի բնակիչները պաշտպանելու համար։ Գալով Քումասիի կացութեանը, անգլիական կառավարութիւնը լրագիրներուն հաղորդեց որ մինչեւ անցեալ հինգշաբթի Քումասիի բերդը ապստամբներուն ձեռքը չէր անցած, թէեւ զրոյց մը ելած էր։

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Ռումանիոյ նախարարութեան ընդհանուր վիճակագրութեան դիւանը հատոր մը հրատարակած է որ կը ցուցնէ 1894ին Ռումանիոյ մէջ ժողովուրդին թիւը։ Դեկտեմբերի մարդահամարի արդիւնքն է թէ Ռումանիոյ մէջ 770,896 մարդ կայ կարդալ գրել գիտցող և 2,224,000 մարդ որոնք կարդալ չեն գիտեր. 253,191 կին կարդալ գրել գիտցող և 2,674,443 որոնք չեն գիտեր։ Կրօնական տեսակէտով, ժողովուրդը հետեւեալ կերպով բաժնուած է.—Օրթոտոքս՝ 5,408,743, Կաթոլիկ՝ 168,276, Հրեայ՝ 269,015, Իսլամ՝ 43,740, Հայ 6,598, զանազան կրօնքէ 16,148։ Ռումանական հպատակ են 5,469,036, օտար հպատակ 171,063 և առանց ո և է հպատակութեան պատկանող՝ 272,421։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Միւշիրութեան աստիճան տրուեցաւ հելլենական սահմանագլուխին հրամանատար Նէշէթ փաշայի։

—Իւլայի առաջին աստիճան՝ մաքսային Խորհուրդին անդամ Մէհմէտ պէյի։ Միրիւլիւմէրայի աստիճան՝ Էրզրումի թաղապետական Խորհուրդին անդամ Հագգը փաշայի։ Սալիսէի աստիճան՝ Երկրագործական Պանքային արկղակալ Շէվգէ էֆ. ի և Էրզրումի ճիւղին պաշտօնեայ Օսման էֆ ի։

—Բուռէլի Պէյլէրպէյիի աստիճան՝ Գայսէրիի կառավարիչ Նազըմ փաշայի։

—Էրզրումի նահանգին Քղի գաւառակին գայմագամի օգնական անուանուեցաւ Սրվազի նահանգին վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազութեան դիւանին նախկին քարտուղար Խըրխթաքի էֆ.։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ օսմ. հիւպատոսարաններու առաջին քննիչ Կրացեանի էֆ ի և Ռումանիոյ Ծերակոյտին նախագահ Պ. Քոնսթանթէն Կիքայի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Թաղապետութեան Թ. շրջանակին (Սկիւտար) տնօրէն Մուսա պէյի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Պէրութի Իտալական ընդհանուր հիւպատոս Ջիօրվիթօ ասպետին։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Ռուսիոյ կամաւոր նաւատորմէն Քօսթրոմա շոգենաւին նաւապետ Պ. Պարքովսքիի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սէլանիկի կուսակալութեան թարգման Նազմի պէյի և օտար վարժարաններու քննիչ Իսաք Համի պէյի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Բ. զօրաբաժինէն Ահմէտ Շիւքրի ու Մէհմէտ Ալի փաշաներու կիներուն և Տիարպէքիրի կուսակալին կնոջը։

—Իմթիազի ոսկի շքադրամ՝ Կ. Պոլսոյ ռումանական դեսպան Պ. Ալէքսանդր Կիքայի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Գերմանիոյ կայսրը ինքնագիր նամակ մը յանձնած է Շաքիր փաշայի որ Պէրլինէն Կ. Պոլիս վերադառնալուն Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ զայն։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Յունաստանի Մարիա իշխանուհիին ամուսնութեանը առթիւ Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Եորգիոս Թագաւորին։

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպան Տօքթ. ֆոն Վէքէրլէն, անցեալ ուրբաթ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցած պահուն, Ն. Վեհափառութեան ներկայացուց Հոլանտայի պետական Խորհուրդին ընդհանուր քարտուղարը՝ տօքթ. Ռուխարտս որ մայրաքաղաքս կը գտնուի։

ՊԱՊԱԿԱՆ Նուիրակ Մոնսէնեօր Պոնէթի, ինչպէս ծանուցուեցաւ, հինգշաբթի Հռոմ պիտի ուղեւորի՝ կաթոլիկ ուխտաւորներու հետ։ Մոնսէնեօր Պոնէթի երէկ առտու կայս. պալատ գնաց և հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելով շնորհակալութիւն յայտնեց՝ Սէլանիկ կատարած ուղեւորութեանը միջոցին կառավարական պաշտօնեաներուն կողմէ իրեն եղած ընդունելութիւններուն համար։

ՍԵՂԱՆ.—Աւստրիոյ դեսպանը և Քալիչէ Պառոնուհին առջի օրը սեղան մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան Թուրն և Թաքսիսի իշխանը ու իշխանուհին, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշա, արարողապետ Իպրահիմ պէյ, Գերմանիոյ ու Ռումանիոյ դեսպանները, Ռումանիոյ դեսպանատան գործակատարը և ուրիշներ։

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ Մավրոկորտաթօ իշխանը տեղեկագրեր է հելլէն կառավարութեան որ նաւային կցորդ մը կարգուի Կ. Պոլսոյ դեսպանատան համար. սակայն գիտել կը տրուի թէ այս տարուան ելմտացոյցը այդ պաշտօնին համար վարկ մը չի պարունակեր։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանատան զինուորական կցորդ դէր-գնդապետ Պառոն Կիզլ ֆոն Կիզլինկէն անցեալ օր Տրապիզոն ուղեւորեցաւ, ուրկէ յաջորդաբար պիտի այցելէ Երզնկա, Էրզրումէն Պայազիտ։ Ուղեւորութիւնը եօթը շաբաթ պիտի տեւէ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ թերթ մը կը հաշուէ թէ Թուրքիոյ մէջ Գերմանիոյ շահերը՝ վաճառականութիւն, ճարտարագործութիւն, երկաթուղի, հանքերու շահագործում եայլն, չորս հարիւր միլիոն մարքի կը հասնի։

ՍՈՖԻԱՅԻ լրագիր մը կ'ըսէ թէ Պուլկար կառավարութիւնը երկրին տասանորդի տուրքը վարձեր է պէլճիքական ընկերութեան մը, ուրկէ այդ հաշւոյն փոխառութիւն մը կնքած էր։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Իզմիրի մէջ տօքթ. Նիքոլ հիւանդ հրեային ապսէէն արիւն առնելով նապաստակներու և մուկերու պատուաստեր և այդ կերպով հաստատեր է թէ ժանտախտի միքրոպը գոյութիւն չունի։

—Յունաստանի ներքին գործոց նախարարը ծանուցեր է Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանատան թէ Կ. Պոլսոյ ժամանումներուն համար որոշուած քարանթինան վերցած է։

—Ճիտտէի մէջ կիրակի օրը ժանտախտէ մէկ դէպք պատահեր է։ Շաբաթ օրն ալ Բոռ-Սայիտի մէջ մէկ դէպք։ Աղեքսանդրիոյ մէջ նոր դէպք չկայ։

—Խանգինի (Պաղտատ) քարանթինայի բժիշկ տօքթ. Թաշճեան էֆ. որ Ծիվանրու գացած էր Պարսկաստանի մէջ երեւան ելած հիւանդութիւնը քննելու համար, հեռագրեր է Պաղտատի քաղ նայի վարչութեան թէ Ծիվանրու գիւղերու մէջ ժանտախտ ծագած մինչեւ հիմա 158 հոգի բռնուելով մեռեր են.

Պ. ՔՈՊԷՖՕ, ռուսիացի իմամ խորհրդականը, Պուլկարիոյ մէջ իր պաշտօնը աւարտած ըլլալով Կ. Պոլիս եկա

ՔԱՐԻՒՂԻՆ ԳԻՆԸ.—Ռուսիոյ մէջ քարիւղին գինը ինկաւ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպանը ու տիկին Քոնսթան կիրակի օրը մինչեւ Թարապիա պտոյտ մը կատարեցին։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանը ու Լէտի Օ'Քոնոր երէկ Իմոճըն պահականաւով Մուտանիա գացին, ուրկէ Պրուսա պիտի երթան։

ՈՐԲԱՆՈՑ.—Իսլամ որբերու համար հաստատուելիք վարժարանին ծախքը պիտի հայթայթուի այն յաւել մասէն որ Կրէտէի կարօտ իսլամներուն համար կը գանձուի Կ. Պոլսոյ և արուարձաններու սպանդանոցի տուրքէն։

ՎԱՆԱՑ ՆԱՀԱՆԳԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Երկրագործական Պանքային տուեկէն հազար հինգ հարիւր ոսկիի խառնութիւն մը ընել Վանայ նահան կարօտ երկրագործներուն։ Վանայ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ այդ մարին բաշխումը ժամանակին կատարելու համար։

ՀԻՃԱԶԻ հեռագրաթելին համար երեք հազար գերաններ պատրաստուե նպատակով յանձնաժողով մը կազմուա է, սակայն կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ այդ գերանները գործածուին Հիճազէն մինչեւ Եէմէն երկարելիք հեռագրաթելին, վասն զի Հիճազի հեռագրաթելին գերանները Դամասկոսի մէջ պիտի պատրաստուին։

ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ.—Ցայտնի է թէ կայս. կառավարութիւնը որոշած ըլլալով գնել Կ. Պոլսոյ քարափները, յանձնաժողով մը կազմուած էր շինութեան ծախքերը, քարտէսները եայլն քննելու համար։ Ընկերութեան տնօրէնն ալ այդ մասին հրահանգ ուղղած էր Բարիզէն, որով յանձնաժողովը պարտաւորուած էր դադրիլ նիստերը։ Արդ, Բարիզէն պատասխան եկած ըլլալով, յանձնաժողովը վերսկսած իր նիստերուն և երէկ քննութեան առած շինութեան ծախքերուն հաշիւները, քարտէսները եայլն, որպէս զի քարափներու գնման գինը սահմանուի։ Ինչպէս հաղորդակցութեանց ընթացքէն կը հետեւցուի թէ երկու կողման միջեւ մօտերս համաձայնութիւն մը պիտի գոյանայ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց հանք խուզարկողներու տրուելիք տօնագիրներուն,—որոնք երեք օրինակ պատրաստուին,—միայն խնդրարկուն տրուելիքը պէտք է ենթարկել գաղթականներու զետեղման ծախքին համար հաստատուած դրոշմաթուղթին։ Ինչպէս յայտնի է, այդ արտօնագիրներուն համար հարիւր ղրուշնոց դրոշմաթուղթ սահմանուած է։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ փոխադրող երեք շոգենաւեր Քլազոմէնի մաքրանոցը հասած են։ Մալասուսէի Ինայէթ շոգենաւը նուող ուխտաւորները օրինական քարանթինան աւարտելէ ետքը անոնց մեծ մաս Պէյրութ ցամաք հանուեր է, սուրիական ծովեզերքի բնակիչ ըլլալնուն համար։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.—Հելլենական սահմանագլուխին հրամանատար Էտհէմ Նէշէթ փաշայի հետեւորդ սպաներէն մէկ քանին հասոյթի յաւելման ծրագիր մը մատուցած են ձեռնհաս պաշտօնարանին որ նկատողութեան առած է զայն։

Բ. ԴՐԱՆ մէջ, երէկ, գումարուեցաւ Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը օսմ. պատուիրակները և քննեցին Աթէնքէն հելլէն պատուիրակներուն բերած նոր հրահանգը։

ՊԷԼՃԻՔԱՅԻ դեսպանը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ Եպարքոսին և արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյի հետ։

ՖԻԲՐԻ ՊԷՅ, կամուրջներու և խճուղիներու տնօրէնը, առջի իրիկունը կղզիի շոգենաւէն ելած ատեն յանկարծական տկարութիւն մը զգաց և անմիջապէս Գալաթիոյ մաքսատան սալոնը տարուեցաւ, ուր հարկ եղած դարմանները եղան, սակայն քիչ ետքը մեռաւ սրտի կաթուածէ։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ վարչութեան ընդհանուր գործակալ Հասան Հասիպ էֆ. Պոլսոյ Թիթոյ Լոյտ խանին մէջ ընդհանուր գործակալութիւն մը հաստատ երեքշաբթի գործի ձեռնարկեց։ Հասան Հասիպ էֆ. ինչպէս յայտնի է յանձնառու է մօտաւոր նաւահանգիստներու հասոյթին համար տարեկան 40000 ոսկի տալ Մահսուսէի վարչութեան, նոյնչափ գումար մը հեռաւոր համար, բայց այս վերջինը Կ. Պոլսոյ մեկնումներուն յատուկ ըլլալու պայմանով։ Մօտաւոր նաւահանգիստներու հասոյթը ամսէ ամիս պիտի վճարէ, հեռաւոր ծով բոնն ալ իւրաքանչիւր գենաւի մեկնելէն մինչեւ երեք օր

ԿԱՐԿՈՒՏ.—Սղերդի կառավ ապրիլ 8 թուականով հեռագրած է լիսի կուսակալութեան թէ նոյն կարկուտ տեղալով բաւական վնաս հասուցեր է այգիներուն և պտղատու ծառերուն։

ԳԱՂԹՈՒՄ.—Հեռագրական գործակալութիւնը կը հերքէ այն լուրը որուն համաձայն շատ մը պուլկար ընտանիքներ իբրեւ թէ Սերպիա կը գաղթեն ապրուստի դժուարութեան պատճառաւ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ.—Պետական Խորհուրդին անդամ Ալի Տանիշ պէյ ու Մավրոկորտաթօ էֆ.՝ Ճանիկէն և Թէհրանի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Հասիպ պէյ իր պաշտօնատեղիէն երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին։

ԹԱՔՍԻՍԻ իշխանը ու իշխանուհին որոնք քանի մը օրէ ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուէին, երէկ Վիէննա ուղեւորեցան։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Սապահ կ'ըսէ թէ Վիէննայի համալսարանին ուսուցիչներէն Պ. Վորման Այասուլուկի մէջ հին պալատի մը մեծ դրան մօտ քարի վրայ փորագրուած նամակի մը վերջին մասը գտեր է. կ'ըսուի թէ ատիկա մէկ կտորն է այն թղթակցութեան որ կատարուած է Քրիստոսի և Եդեսիայի Աբգարի միջեւ։

ՎԱՆԱՅ Նահանգին ոստիկանապետ կարգուեցաւ Ֆիլիպէի Սայիտ պէյ որ քանի մը օրէն իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ կիրակի օրուան Թուականով կը գրեն թէ նոյն օրը առտուն մեծ շուկային մէջ հրդեհ ծագեր է։ Ամբողջ ժողովուրդը հոն դիմեր է, իր ապրանքները ազատելու համար։ Մեծ փողոցին վրայ Թաղապետութեան պաշտօնարանին դիմացը գտնուած փողոցին անկիւնի տուները այրեր են։

ԱՆՁՐԵՒ.—Վանէն կը գրեն թէ ապրիլի մէջ բաւական անձրեւ տեղալով նպաստեր է հունձքերուն որոնց համար առատութիւն կը գուշակուի։

ՔՐՈՒՊԻ զինագործարանին Ներկայացուցիչը երէկ մայրաքաղաքս եկաւ՝ օսմ. Նաւատորմին վերանորոգման մասին բանակցելու յատուկ յանձնաժողովին հետ։

ՈՃԻՐ ՄԸ.— Երէկ առտու, Գատըգիւղի մօտերը, այգիի մը մէջ Եորկի անուն խրուադ մը, պատի մը խնդրին համար կռուի բռնուեցաւ պարսիկ Մէհմէտի հետ։ Այս վերջինը ռեվոլվէրով իր հակառակորդը վիրաւորեց սրունքէն։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։ Վիրաւորին վիճակը ծանր ըլլալով հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ.—Հարուստ կին մը որուն լսութիւնը և ականջներուն բզզիւնը բժշկուած էր Նիքօլսըն հաստատութեան արհեստական թմբուկներովը, այդ հաստատութեան նուիրած է 25,000 Փր. որպէս զի այն բոլոր խուլերը որոնք միջոց չունին յիշեալ թմբուկներէն գնելու, կարենան ձրիաբար ստանալ։ Դիմել այդ հաստատութեան (Institut) հասցէին Congcott. Gunessbry, London W.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան, ինչպէս նաև Քաղ. Ժողովոյ դեր-ատենապետ Ստեփան փաշա Արսլանեան, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան և Իլիաս էֆ. Զայեան երէկ տեսակցութիւն մը ունեցան Ս. Պատրիարք Հօր հետ։ Այս տեսակցութեան ներկայ գտնուեցան նաև Պատրիարքարանի երկու դիւանապետները՝ Բարթող էֆ. Թէլեան և Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան։

—Ս. Պատրիարք Հօր հասած գրութիւններէ կը տեղեկանանք թէ Ս. Հայրապետը Էջմիածին ժամաներ է, ապաքինած իր վերջին հիւանդութենէն։

—Ուսուցիչ Գալուստ էֆ. Մալաթեանի համար կ'ըսուի թէ առաջին ընտրելի նշանակուած է Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ քահանայացուներու ցանկին մէջ։ Մեզի կը հաւաստեն թէ Մալաթեան էֆ. շա՛տ յարմար տէրտէրցու մըն է, և այդ ասպարէզին մէջ կրնայ շա՛տ աւելի օգտակար պաշտօնավարութիւն ունենալ։

—Պաֆրայէն կը գրեն մեզ Ապրիլ 24 Թուականով.—«Վիճակիս բարեխնամ Առաջն. Տեղապահ, Տ. Գնէլ Ծ. Վ. Գալէմքեարեան ամսոյս 14ին ժամանեց Պաֆրա։ Քաղքիս երեւելի ազգայիններէն կազմուած պատգամաւորներու խուռն բազմութիւն մը, նոյն օրը քաղքէս 3 ժամ հեռաւորութեամբ դիմաւորելու գացած էր իր սիրեցեալ Տեղապահը, որ իրիկուան ժամը 11ուկէսին երկսեռ ժողովրդեան հոծ բազմութեան մէջէն, երգեցիկ մանկանց հանդիսաւոր ու մեծվայելուչ Թափօրով իջաւ ուղղակի եկեղեցին, ուր՝ իր անդրանիկ ողջոյնը տալէ և պարագային յարմար մէկ քանի խօսքեր ընելէ վերջ հիւրասիրուեցաւ իրեն համար յատկապէս պատրաստուած տան մը մէջ։ Հետեւեալ օրը Տեղապահ Հայրը իր հետ ունենալով Արժ. Տ. Յովհաննէս քահանան, Թաղ. Խորհրդոյ անդամները և ուրիշ ազգայիններ, տեղւոյս գայմ-գամ Վսեմ. Մուսա փաշային պաշտօնական այցելութիւն տըւաւ։ Տեղապահ Ս. Հօր ընդունելութիւնը սիրալիր էր, խօսակցութիւններն ալ՝ աւելի Պաֆրայի մէջ ազգային երկսեռ վարժարանի մը շինութեան անհրաժեշտ պէտքին շուրջը դարձան։ Վսեմ. Գայմագամ փաշան այդպիսի կրթական գործի մը ձեռնարկութեան մասին գովեց մեր Տեղապահ Հօր գաղափարը, և խոստացաւ ամէն մասամբ տալ միշտ իր աջակցութիւնը այդպիսի կրթական գործի մը յաջողութեան համար։ Բաժանման պահուն Վսեմ. Մուսա փաշան ընկերացաւ մինչեւ վայրագաւթին դուռը։ Ն. Վսեմութեան սիրալիր ընդունելութիւնը շատ լաւ տպաւորութիւն թողուց համայն Պաֆրացւոց սրտին մէջ։

Յաջորդ օրն ալ Ն. Վսեմութիւնը իր հետեւորդներով միասին փոխադարձ այցելութեան եկաւ մեր Տեղապահ Հօր և գոհ իրեն նկատմամբ եղած վերջին աստիճան սիրալիր ընդունելութենէն, երեք քառորդ ժամ տեսակցութենէ մը վերջ մեկնեցաւ։»

—Գայֆայեան Տ. Եղիշէ Ծ. Վարդապետ երէկ Պոլիս եկաւ և տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

—Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութիւնը 30 ոսկիի արժողութեամբ գիրքեր նուիրած է Ս. [illegible] Դպրեվանքին, պայմանաւ որ Միաբանութեան անունով որբ մը պահուի Արմաշու որբանոցին մէջ։

—Ուրախութեամբ կը լսենք թէ Արեւելքի համակրելի աշխատակից Յովակիմ էֆ. Ֆէրմանեան այսօր Մարզուանի մէջ կ'ամուսնանայ Օրիորդ Իսկուհի Գ. Ճիզմէճեանի հետ։ Մեր ընթերցողները անշուշտ չեն մոռցած այն գրաւիչ յօդուածներու շարքը,—«Ալպիոնի կեանքէն»,—զորս Յովակիմ էֆ. Ֆէրմանեան մեզի ուղղած էր Մանչեսթրէն՝ ուր կը վարէր Իբրանոսեան եղբայրներու վաճառատան ներկայացուցչի դժուարին ու կարեւոր պաշտօնը։ Արեւելքի խմբագրութիւնը ջերմագին խնդակցութիւններ կը յայտնէ իր համակրելի աշխատակցին, միեւնոյն ատեն ծիծղուն ու հոգէ զերծ ապագայ մը մաղթելով երկու ամուսնացեալներուն։ Յովակիմ էֆ. Ֆէրմանեան, յատկապէս ամուսնանալու համար իր ծննդավայրը դարձած էր Մանչեսթրէն՝ ուր պիտի վերադառնայ քիչ ատենէն, վերստին ստանձնելու համար իր առեւտրական պաշտօնը։ Եւ մեր ընթերցողները գոհ պիտի ըլլան անշուշտ, լսելով որ մօտ ատենէն մեր համակրելի աշխատակիցը իր պատուաբեր աշխատակցութիւնը պիտի շարունակէ Արեւելքին։

—Մարզուանի մեր Թղթակիցը կը գրէ մեզ ապրիլ 27 Թուականով. «Կանխահաս գարուն մը ունեցանք այս տարի. Փետրվարին ճնչիչ տաքութիւն մը տիրեց ամէն կողմ և կարգ մը ծառերու իրենց ժամանակէն առաջ ծաղկիլը՝ պտուղներու նուազութեան գաղափարը տուաւ շատերուն. սակայն ապրիլ և մայիս ամիսներուն անձրեւաբեր վիճակը նպաստեց երկրագործին հունձքին և պտուղներուն։ Առատ հունձք և առատ պտուղ կը յուսացուի այս տարի։

—«Զատիկն ալ գեղեցիկ օդով անցաւ։ Եկեղեցական արարողութիւնները հանդիսաւոր կերպով կատարուեցան՝ ի բացակայութեան Վանքեան Վարդապետի՝ որ Ամասիա անցուց Զատիկը։ Ժողովուրդը դարձեալ յարգեց իր սովորութիւնները՝—իրարու տուն այցելել, երբեմն ալ գինի կոնծել...— հակառակ նախապէս դրուած արգելքներուն։ Հետզհետէ համոզուելու ենք թէ Մարզուանցիները կարգի բերելու համար՝ իրենց ձեռքէն առաջ գինին խլելու է...։

—«Առեւտրական տագնապ կը տիրէ այս կողմերը 3-4 ամիսէ ի վեր և Անգլեւթրանսվալեան պատերազմին պատճառաւ կասկած չկայ թէ պիտի երկարի դեռ։ Առեւտուր չկայ, վաճառականական գործառնութիւնները դադար առած են ապրանքի սպառում չըլլալուն պատճառաւ։ Ժողովուրդը նեղուած վիճակի մէջ է այժմ. խեղճ դասակարգը մանաւանդ շատ կը նեղուի այս անգործ վիճակէն։ Ամէնքն ալ իրենց աչքերը յառաջիկայ ամսուան յառած են՝ յուսալով որ գարնան դռները կը բացուին և շինականները իրենց պակասները տեսնել կը սկսին։ Կանխիկ գործողութիւն չկայ գրեթէ, ապառիկը, պիտի ըսէք.—Երանի թէ գոնէ ա՛ն ըլլար։ Ալիւրի գործարանատէրերը բաւական վնասեցին մինչեւ հիմա, որովհետեւ այս տարի Սամսոնի հրապարակին վրայ մօտակայ գաւառներու ալիւրին յարգը կոտրեցաւ դուրսերէն շատ գալուն համար։ Միեւնոյն անձուկ վիճակին ենթարկուած են շրջակայ բոլոր քաղաքները, Ամասիա, Եւայլն. և առած տեղեկութիւններուս համաձայն, ամբողջ Սըվազի, Տրապիզոնի նահանգները և ուրիշ շատ տեղեր։

«—Քաղաքս բնակող Ամերիկացի միսիոնարներու հիմնած Աստուածաբանական Ճեմարանը (Փոլէճին մէջ անոր հետ միացած հիմա) 5 ընթացաւարտ քարոզիչներ նուիրեց այս տարի։ Իրաւամբ բարեբաղդութիւն մըն էր մեզի համար ներկայ գտնուիլ 3-4 տարին անգամ մը պատահող այն օրինակ աւարտի մը։ Աստուածաբանական ճեմարանի ընթացքը 3 տարի է և մէն մի օր երեք տարուան մէջ նոր կարգ մը կը կազմեն, որով երեք տարին անգամ մը շրջանաւարտներ կը հասնին։ Այս տարուան շրջանաւարտներուն 3ը յոյն են և 2ը հայ։

«Երկուշաբթի իրիկուն, Գոլէճին սրահին մէջ, իրենց վկայականներուն բաշխումը կատարուեցաւ բազմաթիւ հանդիսականներու ներկայութեան։ Սրահին հիւսիսային կողմը կիսաբոլորաձեւ բազմած էին Տօքթ. Թրէյսի, Տօքթ. Պարնըմ,—որ 40 տարիներէ ի վեր Խարբերդ Միսիոնարութեան պաշտօն վարած՝ Ամերիկա կը մեկնի,—Վեր. Մ. Հուայդ, Մ. Փարմէլի, Պատ. Կ. Ատանալեան էֆ. և Մ. Քոնէնթըս։ Քիչ մը վարը կարգաւ շարուած էին 5 քարոզիչացուները՝ որոնք երգիչ խումբի երբեմն եղանակներուն մէջ տեղ բեմ ելան 15ական րոպէ տեւող ատենաբանութիւններով։ 1. Ա. Տարագճեան, (Մարզուանցի) Անգլիերէն, «Մարդեղութեան խորհուրդ»։ 2 Թումայիտիս (Իւնեացի) Յունարէն, «Նախասահմանութեան գաղտնիքը»։ 3. Անաստասիատիս (Մարզուանցի) Թուրքերէն, «Քրիստոնէութիւն և բարոյականութիւն»։ 4. Գ. Զաքարեան, (Օրտուցի) Հայերէն, «Աշխարհի Թատերաբեմին անզուգական հերոսը»։ 5. Պրուսէվիս, (Ինեացի) Անգլիերէն, «Մարդկութեան բարձրագոյն գաղափարականը»։

Ի վերջոյ Տօքթ. Պարնըմ և Վեր. Մ. Հուայդ խրատականներ ուղղեցին և ողջերթ մաղթեցին շրջանաւարտներուն։ Կը ցաւիմ որ հոս չեմ կրնար բառ առ բառ, կամ գէթ համառօտութիւնները դնել այն սրտառուչ խօսքերուն՝ զորս արտասանեցին Տօքթ. Պարնըմ և Մ. Հուայդ։ Վկայականները բաշխեց Մ. Հուայդ։»

Աղեքսանդրիոյ մեր Թղթակիցը հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ մայիս 8 թըւականով (Ն. Տ.)։

«Ամերիկեան կառավարութիւնը որոշած ըլլալով ապրուստի միջոցներէ զուրկ գաղթականները երկրէն ներս չընդունիլ, շրջաբերականով մը տէրութիւններէն խնդրած է նիւթական կարողութիւն չունեցող անձերուն անցագիր չի տալ։ Ըստ այնմ, Եգիպտոսէն Ամերիկա մեկնող ճամբորդներուն համար անցագրատան պաշտօնատունը սկսած է երաշխաւորութիւն պահանջել. օտարահպատակները պարտաւոր են իրենց հիւպատոսարաններէն և հպատակ հասարակութիւններն ալ իրենց մարմիններէն գրաւոր երաշխաւորութիւն ստանալ, անցագիր ձեռք բերելու համար։

«Խնդիր է գիտնալ թէ ձեռնհաս մարմին մը կամ հիւպատոսարան մը ի՞նչպէս կրնայ երաշխաւորել պատահական անցորդի մը նիւթական կարողութիւնը զոր առաջին անգամ կը տեսնէ։ Այս անպատեհութենէն բնական է որ առաջ կուգան մերժումներ։

«Վերջերս, Արուեստահանդէսի բացումէն ի վեր, Փրանսական կառավարութիւնն ալ նմանօրինակ զեկոյց մը ղրկած է Եգիպտոս որով աղքատ ճամբորդներուն կը մերժուի անցագիր։

«Այս պարագան պարտ սեպեցի հաղորդել Արեւելքի միջոցաւ մեր ազգայիններուն։ Այժմ հայ ճամբորդներ պիտի պարտաւորուին ձեռնհաս մարմիններու դիմել, իրենց նիւթական վիճակին նկատմամբ գրաւոր երաշխաւորութիւն ձեռք բերելու։

«Աւելորդ է ըսել թէ ձեռնհաս մարմին մը չի կրնար աջ ու ձախ երաշխաւորել մինչեւ որ գիտակցաբար չստուգէ ներկայացողներուն նիւթական կարող վիճակը, բան մը որ ամէն ատեն կարելի չէ, մանաւանդ Նորեկներուն համար։

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Մայիս 12ի թերթերէն)

ԱՆԳԼԻԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը հինգշաբթի օրը հրատարակեց պաշտօնական ցուցակ մը որ ցոյց կու տայ պատերազմին սկիզբէն ի վեր Անգլիացիներուն ունեցած կորուստը։ Աւասիկ այդ ցուցակը.— Պատերազմի դաշտին վրայ մեռած՝ սպայ 221 և ենթասպայ ու զինուոր՝ 2,085։ Վէրքերու հետեւանքով մեռած՝ սպայ 54 և ենթասպայ ու զինուոր 504։ Հիւանդութիւններէ մեռած՝ սպայ 68 և ենթասպայ ու զինուոր 2,224։ Արկածի հետեւանքով մեռած՝ ենթասպայ ու զինուոր 51։ Մեռածներու ամբողջ գումարը՝ սպայ 343 և ենթասպայ ու զինուոր 4,864։ Անհետացած և գերի ինկած՝ սպայ 170 և ենթասպայ ու զինուոր 4,221։ Հիւանդութեան պատճառով Անգլիա վերադարձած՝ սպայ 416 և ենթասպայ ու զինուոր 7,023։ Ամբողջ կորուստներուն գումարը 17,217 սպայ, ենթասպայ ու զինուոր։ Պատերազմական նախարարութիւնը այդ հաշուին մէջ չէ դրած այս միջոցիս Հարաւային Ափրիկէի մէջ դարմանուող վիրաւոր սպաները, ենթասպաները ու զինուորները, վասն զի քանի որ Անգլիա վերադարձած չեն, կրնայ ըլլալ որ ուշ կամ կանուխ նորէն կռուելու վիճակին մէջ գտնուին։ Ատոնց թիւը 2500էն 3000 կը հաշուուի։

ԴԷՊ Ի ՀԻՒՍԻՍ

Լորտ Ռոպէրթս Ռիթ-Սբրուիթէն մայիս 10 Թուականով սա հեռագիրը ուղղած է Լոնտոն.

«Այսօր շատ յաջող էր։ Թշնամին յաջորդաբար ետ մղեցինք։ Ֆրէնչ զօրավարը՝ Բոլթէրի ու Տիքսընի կիսաբաժիններու հետ և Հըթըն զօրավարը՝ թեթեւաշարժ հեծելազօրքերով՝ Զանտ գետը անցան՝ Վէրմէնսթէս—Քրալի մօտ. յետոյ յառաջացան դէպ ի հիւսիսային արեւելք՝ Մօթ—Շարցի ուղղութեամբ։ Թշնամին միշտ արգելք եղաւ անոնց գնացքին։ Քարիւ զօրավարին զօրաբաժինը և Կորտոն հեծելազօրքերու կիսաբաժինը՝ հրետանիներով ու թեթեւաշարժ հեծեալներով գետակները անցան, երկաթուղիի կամուրջին մօտ գտնուած ծանծաղուտէն։ Ընդհանուր բանակատեղը՝ հետեւակներու հետ՝ հետեւեցաւ այդ վերջիններուն։ Գետակին հիւսիսային կողմը ութ մղոն հեռուն կը գտնուինք։ Հեծելազօրքերը Վէնթէրսպուրկ—Ռոտի մէջ դիրք գրաւած են։ Թըքէր զօրավարին զօրաբաժինը Տիֆոնթայն կը գտնուի։

«Վերջին լուրերու նայելով Համիլթընի զօրավարին զօրաբաժինը՝ Պրոտուուտ զօրավարին հեծելազօրքերու կիսաբաժնին հետ կ'ուղղուի Վէնթէրսպուրկի շրջակայ ճամբաները։ Կատաղի ընդդիմութեան մը հանդիպեր է։ Սմիթ Տորիէն զօրավարին կիսաբաժինը քանի մը ժամ կռուեր է Պոէրներուն հետ, որպէս զի պաշտպանէ միւս երկու զօրավարները։ Անգլիացիներուն կորուստն է 4 մեռեալ և 5 վիրաւոր։ Համիլթընի զօրաբաժինէն ու հեծելազօրքերէն տակաւին տեղեկագիր չստացայ։»

—Ռիթ-Սբրուիթէն մայիս 10 Թուականով ուրիշ հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ.

Պոէրները ընդդիմութիւն մը ըրին Զանտ-Ռիվըրի վրայ Անգլիացիներուն յառաջացմանը։ Պոէրները զօրաւոր դիրքեր ունէին գետակին հիւսիսային կողմը և անդ. գիծին երկայնքը՝ արեւելքէն Համիլթըն Զօր. զօրաբաժինը և արեւմուտքէն Հըթըն զօրավարին զօրաբաժինը։ Ճակատամարտը գրեթէ միայն Թնդանօթով կատարուեցաւ, բայց հետեւակներն ալ քանի մը կէտերու վրայ ընդհարումներ ունեցան։ Սըսէքսի զօրագունդը սուիններով յարձակեցաւ և մեծ քաջութեամբ գրաւեց պատնէշ մը։ Լանքաշայրի զօրագունդն ալ ուրիշ մարտկոց մը գրաւեց։ Անգլիացիները շատ քիչ կորուստ ունեցան։ Հըթըն զօրավարը սոսկալի Թնդանօթաձգութիւններ կատարեց և վերջապէս Պոէրները ետ քաշուեցան։ Անգլիացիներուն յառաջխաղացութիւնը կը շարունակէ։ Քանի մը Պոէրներ գերի ինկան. շատ թոյլ կերպով կը կռուէին, մանաւանդ Օռանժցիները։

ՀԱՆՔԵՐԸ

Տուրպանէն կը հեռագրեն Սթանտարտի թէ Ռանտէն եկողներու ըսածին նայելով գրեթէ բոլոր հանքերը ողողուեր են։ Բրէթորիայէն ալ կը հեռագրեն թէ զօրաւոր ազդեցութիւններ կ'ըլլան, որպէս զի Թրանսվալի կառավարութիւնը արտօնէ հանքերուն քանդումը, բայց Թրանսվալ մինչեւ հիմա կը մերժէ։ Զրոյց ելաւ թէ տէրութիւնները հաւաքական ծանուցագիր մը ղրկելով Քրիւկէր նախագահին ազդարարեր են որ թէ՛ ինք և թէ միւս պաշտօնեաները պատասխանատու են հանքերուն ապահովութեանը։ Պէրլինի և Ուաշինկթընի մէջ, սակայն, այս լուրը կը հերքուի, թէեւ ըսողներ ալ կան թէ այս կամ այն կառավարութիւնը այդ մասին դիտողութիւններ ըրած է Քրիւկէր նախագահին։

ՌՈՒՍ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐ

Բեդերսպուրկէն, Մոսկուայէն և Ռուսիոյ ուրիշ քաղաքներէն նորէն բազմաթիւ կամաւորներ դէպ ի Թրանսվալ ճամբայ ելան։

ԱՆԳԼՈՒՀԻՆԵՐԸ

Ուեսթմինսթըր Կազէթ խստիւ դէմ կը խօսի Անգլուհիներուն՝ դէպ ի Հարաւային Ափրիկէ ուղեւորելուն դէմ. կը յորդորէ կառավարութիւնը որ այդ պարագան արգիլելու համար խիստ միջոցներ ձեռք առնէ։

ԼԷՈՆ ԺԳ ՊԱՊԸ

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Պապը կտակագրի ձեւով կոնդակ մը պատրաստելու վրայ է, եկեղեցական խնդիրներու վրայ։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ

Ֆրանքֆուրթեր Զայթունկ կը ծանուցանէ թէ Մանիլայի մէջ դաւադրութիւն մը երեւան ելեր է։ Հարիւր հոգի որոնց մէջ կան կառավարական պաշտօնեաներ, ձերբակալուեր են։ Երեք հարիւր բնիկներ բնաջինջ ըրեր են Լուսոն գտնուող ամերիկեան զինուորները։

ՍԸՐ ՈՒ. ՀԱՐՔՈՐԹ ԵՒ Պ. ՄՈՐԼԻ

Տէյլի Էքսբրէս կ'իմանայ թէ Սըր Ուիլեըմ Հարքորթ և Պ. Մորլի նորէն քաղաքական գործօն կեանքի մէջ պիտի մտնեն։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՌՔԸ

Պ. ԼՈՒԻ ՌՈՔԱ ՌԱՄԻՐԷԶ

Ինչպէս ծանուցած էինք արդէն, վաղը չորեքշաբթի, Բերայի Սիռքը պիտի տայ իր վերջին դեսպանական երեկոյթը, ի նպաստ Սիռքին Տնօրէն Պ. Լուի Ռոքա Ռամիրէզի։ Արտասովոր փայլով ու շքեղութեամբ ներկայացում մը պիտի ըլլայ ատիկա, ինչպէս որ զգացընել կու տային արդէն այն ահագին պատրաստութիւնները՝ զորս Սիռքին Տնօրէնութիւնը շաբաթներէ ի վեր կ'ընէր յատկապէս այդ ներկայացման համար։ Վաղ գիշերուան արտասովոր ներկայացման պիտի մասնակցին ո՛չ թէ միայն արդի խումբը,—որ բոլորովին նոր ծրագիր մը պիտի գործադրէ,—հապա նաև մայրաքաղաքիս մէջ գտնուող բազմաթիւ նշանաւոր արուեստագէտներ, խաղերու պէսպիսութեամբ որ ամէնէ՛ն հմայքոտ և ամէնէ՛ն գրաւիչ հանգամանքներէն մէկը պիտի տայ ներկայացման։ Նուագախումբը որուն այս առթիւ երեսուն արուեստագէտներ պիտի մասնակցին, շատ գովելի կարգադրութեամբ մը յանձնուած է ծանօթ Մաէսթրօ Պ. Նավայի, որուն կարողութիւնը վեր է ամէն գնահատումէ։ Բան մը չէ՛ անտեսուած, բան մը չէ՛ մոռցուած Սիռքին Տնօրէնութեան կողմէ, արտաքոյ կարգի գեղեցկութիւն մը տալու համար այս վերջին դեսպանական երեկոյթին՝ որուն համար կը լսենք թէ շատ մը օթեակներ վարձուած են առաջուց։ Իտալական պալէթի խումբը, Սպանիացի պարուհիները, պարիթօն Պ. Ռոտրիկէզ, խումբին կատակերգուները ու վերջապէս յատկապէս կանչուած արուեստագէտները,— որոնց մասին կը ներուի անշուշտ որ քիչ մը չափազանց խորհրդապահ գտնուի՛նք,— փայլուն մասնակցութիւն մը պիտի ունենան։ Բոլոր ասոնք ամուր գրաւական մըն են թէ մեծ յաջողութիւն մը պիտի գտնէ այս վերջին դեսպանական երեկոյթը, շքեղ հմայիչ ու գեղեցիկ։ Անոնք որ այս վերջին ամիսներուն մէջ մանաւանդ գնահատած էին Պ. Լուի Ռոքա Ռամիրէզի կարող Տնօրէնութիւնը, անշուշտ պիտի ուզեն մասնակցիլ այն ընդհանուր համակրանքին որ իրեն ի նպաստ տրուած այդ դեսպանական երեկոյթին առթիւ մասնաւորաբար կը մատուցուի իրեն։ Ու կը վստահեցնենք զիրենք որ ո՛չ ժամանակնին պիտի կորսնցնեն, ոչ ալ դրամնին։

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 14 մայիս.—Լուր տարածուեցաւ թէ Մէյֆքինկ ազատուած է, բայց տակաւին պաշտօնական հեռագիր մը չէ հաստատած այս լուրը։

—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ուէնտըլ զօրավարը յարձակեր է Լէտիպրանտի շրջակայքը գտնուած Պոէրներուն վրայ. բայց այս ընդհարումին արդիւնքը տակաւին չի գիտցուիր։

—Պոէր քաղաքացիները իրենց զէնքերը կը յանձնեն Լորտ Ռոպէրթսի։

—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պըլըր զօրավարը Պիկարսպէրկէն անցեր և յետոյ միացեր է Պէթըին զօրավարին։

—Օռանժի հանրապետութեան՝ Անգլիոյ կցուիլը որոշուեցաւ։ Կը կարծուի թէ Քրիւկէր և Շթայն նախագահները արտասահման պիտի երթան։

—Թրանսվալի Խորհրդարանը որոշած է որ Թրանսվալ գտնուող ամէն օտար հըպատակներ զէնք առնեն հանրապետութեան պաշտպանութեանը համար։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Պոէր պատգամաւորութիւնը մեծ համակրանքով ընդունուեցաւ։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

ՊԷՇԹ.— Ֆրանց Եօսէֆ կայսրը պատգամաւորութեանց ուղղած իր ճառին մէջ յայտարարեց որ Աւստրիա լաւ յարաբերութիւններ ունի ամէն պետութեանց հետ, մանաւանդ Ռուսիոյ։ Ջեխերը պաղութեամբ ընդունեց։

ԹԱՎՇԱՆՈՎԻՉԻ ԴԱՏԸ

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Նախկին նախարար Թավշանովիչ հինգ տարուան խցարգելութեան դատապարտուեցաւ։

ՄԱՐՈՔ

ԼՈՆՏՈՆ.—Տէյլի Մէյլ կ'իմանայ թէ Անգլիա, Գերմանիա ու Իտալիա համաձայնութիւն մը կնքած են՝ Մարոքի մէջ իրաց վիճակը անփոփոխ պահելու համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ռ.	25	01
Ամէնէն բարձր գին	»	25	04 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	00
Րումէլիի երկթ. զոզ.	Ֆր.	118	55
Ամէնէն բարձր գին	»	119	25
Ամէնէն վար գին	»	118	50

ԲԱՑՈՒՄ 2 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	25	1/2
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	118	25
Օսմանիյէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթոմ.		2	34
Սօս. Օթ. Տանծ է Վալէօռ	Ա. Ռ.	0	15
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	35
Թրամուէյ բաժնեթ.		667	—
» ծուխթանս		210	—
» պարտամ.	Ֆր.	480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	470	—
Թրանսվալ	»	79	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Ռոլ էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	07
Պէշլիք	»	97	10
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ռ.	»	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	35
» » » չէք	»	109	12 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	23	07 1/2
» » » չէք	»	23	—
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	67
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	22	11

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 14 Մայիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		101	—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.		—	—
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. բաց.		22	62
Օսմանեան Ռանթ սէռի Դ. գոց.		22	62
Օսմանեան Պանքա		12	87
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		40	—
» Մօնօբօլ		45	—
Պուլկարական 1888		84	—
Էժիպսիէն ունիֆիէ		—	—
Տօմինիալ		103	50
Թրանսվալ		3	25
Այտըն երկաթուղի		10	—
Փոխառինութ ւն		25	425

ԲԱՐԻԶ, 14 Մայիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	90
» » 3 1/2 %		103	—
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	05
) գոց.	»	23	05
» » » Բ.		—	—
« « « Գ.	»	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	573	—
Օսմանիէ	»	426	—
Րումէլի երկաթուղի	»	120	—
Օսմ. մաքսատուն	»	511	—
Օսմ. Ռէժի	»	323	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		480	—
Քրէտի Լիոնէ		1107	—
Իտալական Ռանթ	»	94	80
Սպանիական արտաքին	»	73	07
Էժիպսիէն ունիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	81	75
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	185
Ֆրամազեղչ	»	63	50

ՎԻԷՆՆԱ, 14 Մայիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	70
Րումէլիի երկաթուղի	»	115	70
Օսմ. Ռէժի	»	198	—

ՊՐՈՒՍԷԼ, 14 Մայիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		22	75
Րումէլիի երկաթուղի		119	—

ՊԷՐԼԻՆ, 14 Մայիս

Ռուպլը	»	216	80
Րումէլիի երկաթուղի	»	116	80
Անատ. երկթ. պարտամուրհ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	295

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՏՈՔԹ. ՆԻՒՎԱԼ ԱԼԻ
ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՑԻ ԱԿՆԱԲՈՅԺ

Հնդկաստանցի նշանաւոր ակնաբոյժ Նիւվվալ Ալի խան, որ երկար ատենէ ի վեր ակնաբուժութեան արհեստը կատարեալ ճարտարութեամբ ի գործ դրած է օտար երկիրներու և մանաւանդ կայսերական նահանգներու մէջ, և ամէն տեսակ հինցած և նոր աչքի հիւանդութիւնները դարմանած է կատարեալ յաջողութեամբ, այս անգամ Հնդկաստանէն վերադարձած ըլլալով Բերա, Թէքքէ Ճատտէսի 63լ Թիւ տանը մէջ հաստատուած է։ Ամէն առտու ժամը երկուքէն մինչեւ ինը հիւանդներ կ'ընդունի, նմանապէս Չորեքշաբթի և Շաբաթ օրերը երկուքէն մինչեւ ինը ձրիաբար կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները։ 580 11—30

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սէմոն էֆ. Քույումճեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Մէհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Թահտապուրուն
Խան, Օսմ. Պանքային դէմ։

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԻԿԻ
DEPOSEE MARQUE FONDEE EN 1885
ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ 16 տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ և Բերայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց իր սեպհական գործարանէն կը հայթայթէր եւրոպական նիւթերով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց և տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալաթիա ԿՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մը, ուր նաև միշտ պատրաստ կը գտնուի Ֆրանսական և անգլիական գործարաններէ բերուած ամէն տեսակ կաշիէ և լաթէ կօշիկներ, Բօ-տը-Սիւէտ յուստրին, վիտելա, կլասէ, այծի մորթ, քարամանտօլ, և մետաքս, նաև ղուտ քթանէ ամէն տեսակ, ամէն գոյն, կտորով և պարզ կիսակօշիկներ։ Ճշմարիտ կտորով և քամով։ Յանձնարարութիւնք կը կատարուին նաեւ չափու վրայ։ 592

Բարեձեւութիւն, տոկունութիւն
եւ անմրցելի աժանութիւն
(Քարաքէօյ պօղազճըլըր փողոց Թիւ 15)

AU PRINTEMPS

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
345, Բերա, Մեծ փողոց, 345
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Տիկին,

Պատիւ ունինք ծանուցանել Ձեզ թէ Բերա, Մեծ Փողոց, Պօն Մարշէի դէմը, թիւ 345, «Օ ՊՐԷՆԹԱՆ» անուն մեծ վաճառատուն մը հաստատած ենք որուն բացումը տեղի ունեցաւ ապրիլ 25ին։

Մեր նորաձեւութեանց մթերքն են խիստ ընտիր բրդեղէններ, կերպասներ, մետաքսեղէններ և կանանց արդուզարդի յատուկ առարկաներ, որոնք արդէն Բարիզէն հասած են։ Բոլոր վաճառքներու ընտրութիւնը մեծ ուշադրութեամբ կատարուած է։

Մեր վաճառատան ապրանքները միմիայն Ֆրանսական են, խնամով պատրաստուած ընտիր տեսակէ, և իրապէս չափաւոր ու աժան գիներով։

Յուսալով որ Ձեր այցելութեամբ պիտի պատուէք զմեզ, կը խնդրենք, Տիկին, ընդունիլ մեր խորին յարգանքները։

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

574 19—30

ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԵՆԷ ԶՈՒՐԿ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թէեւ կերպով պաղ առնելով, կամ խիստ պաղ ըմպելի մը խմելով և կամ քրտնած մարմնով հովին դէմ կենալով և դեռ այս կարգի շատ մը աննշան պատճառներով մարդս շատ անգամ հարբուխի ենթարկուելով կը սկսի հազալ ու տառապիլ։ Եւ եթէ ենթակային կազմուածքը ընդունակութիւն ունի, հազերը կամաց կամաց կը տեղաւորուին։ Առողջութեան յարգը գիտցող մարդը ահաւասիկ այս թեթեւ կարծուած պարագաներուն մէջ է որ, պէտք է փութայ անձը պաշտպանել վըտանգաւոր հետեւանքներէ. որովհետեւ ծանօթ ճշմարտութիւն մըն է որ հարբուխն ու հազը երբ երկար ժամանակ անխնամ ձգուին, վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենան և մինչեւ իսկ թոքախտ կրնան պատճառել։ ՔՕՆՍԷԼԻ ՔԱՓՍՈՒԼՆԵՐԸ հրաշալի ազդեցութեամբ կը բուժեն շնչառական գործարաններու յատուկ հիւանդութիւնները, հազը, հարբուխը, կրծնատապը, դժուարաշնչութիւնը, պրօնխիթը, թոքի բորբոքումը և բոլոր այս կարգի հիւանդութիւնները։ ՔՕՆՍԷԼԻ ՔԱՓՍՈՒԼՆԵՐԸ կը ծախուին մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 34—60

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ^րՏ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ [illegible] ակռաներն ալ առանց ցաւի կը հանուին. [illegible]

Նորաձեւ ակռաներ, [illegible]

[illegible]

Տ. Գ. [illegible]

Մանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՁՈՒՆԻՆԻՔ 11 197

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻՋԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Ղալաթիա, Վօյվօտա Պահականոցին կից թիւ 91

Վաճառատանս մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ: Կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ, (գասըգ պաղը), տեսատեսակ գըրախներ (շիրինկա), ելեկտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքռոսգոբ), փոքր և մեծ մանրադիտակ ապակիներ, նորատեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները շատ աժան։ Յաճախորդք շատ գոհ պիտի մնան։

ՍԱՎՕՆ ՄԷՏԻՔԱՄԱՆԹԷՕ
ՔՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
SAVONS MÉDICAMENTEUX

ՆՈՐՎԵԿԵԱՆ ԽԱՑՄՂԱՆԻ ՕՃԱՌ, [illegible] մորթի փշրիկներու, [illegible] (բէմփէյի), [illegible] և մորթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց։

ՍԱՎՕՆ ՍԻՒԼՖԻՒՐԷՕ' յօդային ցաւերու համար։

ՍԱՎՕՆ ԲՈՐՕԲՕՐԻՔ ՏԻՏՈՒԱՌԺԻՒՐ' մորթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց դէմ։

ՍԱՎՕՆ Ա Լ'ԻՍՍԻՏ ՖԷՆԻՔ. որ յանձնարարուած է իբրեւ պաշտպանող [illegible] հիւանդութեանց, ինչպէս են [illegible], նեխական անոթ. կը գործածէ մորթի անկանոն արտաշնչութիւնները։

ՍԱՎՕՆ Օ ՊԻ. ՔԼՕՐՈՒՐ ՏԻՏՈՒԱՌԺԻՒՐ' [illegible] պատրաստուած [illegible] կը բանէ մարմնոյն վրայ [illegible] համար։

Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՏՈՔԹԷՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ
Ծանօթ ատամնաբոյժ Բարիզի
Ի Սիթէ տը Բերա, թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբաս։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

[illegible]
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	
[illegible]	3000	[illegible]	3500
[illegible]	3000	[illegible]	240[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]	3250
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]	3000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

ԷՔԻԹԱՊԼ
Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց
Աշխարհիս էն հարուստ և էն հզօրը
Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան
Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն
Միայն 20 տարեվճարով
Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի
(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց թարիֆի համաձայն տարեվճարն է	ֆր.	4140
Էքիթապլ ընկերութեան » » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ Էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուան մէջ » »	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը
Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ

489

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պետերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսգայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր.
1898ի հասոյթք	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ամէն	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԷՒՐՄԻՆՁ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՊԷՐՊԷՆ

ԼԷ ՊՐՕՎԷՆՍ ՌԷՒՆԻ
LES PROVINCES RÉUNIES
Ապահովագրական ընկերութիւն ընդդէմ հրդեհի
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԸՆԿ. ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Քննիչ Տնօրէնութեան
Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Ճէտիտ խան

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին

ՄԱԹԻՔՕ ՏԸ ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ
MATICO de GRIMAULT & Cie

[illegible]

Մի փոքր բերուք. Մաթիքօի տերեւով պատրաստուած այս ներարկում մէկ քանի տարուան մէջ [illegible] հաստատուած է։ Կը գործածէ քիչ ժամանակի մէջ ամենէն յամառ [illegible]։

[illegible]

Անհրաժեշտ [illegible] գործածման համար, առանց երբեք յոգնեցնելու ստամոքսը, ինչպէս կ'ընեն [illegible]։ Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և [illegible]
[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Վիքդօրիան	10500	[illegible]
Արմէնիան	10500	[illegible]
Սէսդրիան	10500	[illegible]
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան
Գօլօմպիան	8000	[illegible]
[illegible]	8000	Անտալուսիան
[illegible]	8000	[illegible]
Ֆիրճինիան	8000	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]
[illegible]	3500	

[illegible] 24 [illegible]

[illegible]
ԷՏՎԱՐ ԼԱՑ[illegible]
Ղալաթիա, քարափին
հին տեղը մաքսատ

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1060	[illegible]	1497	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3607	[illegible]	2906	[illegible]	1695	[illegible]	2273	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1541	[illegible]	395	[illegible]	775	[illegible]	3709	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	4811	[illegible]	1681	[illegible]	3557	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1332	[illegible]	937	[illegible]	3720	[illegible]	1257	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1735	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1075	[illegible]	[illegible]	[illegible]	595	[illegible]	2419	[illegible]	1545
[illegible]	[illegible]	[illegible]	504	[illegible]	2354	Նէրօ	1088	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	5540	[illegible]	4100	[illegible]	1470
[illegible]	1871	[illegible]	1520	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	487
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1094	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1050	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1834	[illegible]	4553	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1685	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3060	[illegible]	1649	[illegible]	1625	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1243	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1789		

[illegible] շոգենաւը, Նաւապետ [illegible], ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

[illegible] շոգենաւը, Նաւապետ [illegible], ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 7ին և 21ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24. [illegible] խան. Ղալաթիա 877

COMP RUSS
NAVIGATION A VAPEUR ET D
COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Կշ. 2 15 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դշ. 3 16 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակ[illegible] լով Աղեքսանդրիա, Բօրտ-Սայիտ, Եա[illegible] ֆա, Պէյրութ եւ [illegible])
Եշ. 4 17 Օտէսա ժամը 6ին միջօրէէն առա
Եշ. 4 17 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրդու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի
Ուր. 5/18 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի

[illegible] CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Ումպրիա	7718	[illegible]
Էդրուրիա	7718	[illegible]
Սէրվիա	7391	[illegible]
[illegible]	7268	[illegible]
[illegible]	5587	[illegible]
[illegible]	5517	[illegible]
[illegible]	4809	[illegible]
[illegible]	4557	[illegible]
[illegible]	2463	[illegible]
[illegible]	1578	[illegible]
[illegible]	1614	[illegible]
[illegible]	[illegible]	

[illegible] շոգենաւը, Նաւապետ [illegible], Լիվըրփուլէն հոս հասաւ։

Դիմել առ [illegible]
Joly et Seager
Մէյտանճըքի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալ
թիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 25

Լ'ՈՒՐՊԷՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Հաստատուած 1838ին
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.
76 միլիոն ֆրանք
Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլթիյէ փողոց թիւ 8 և 10
—o—
Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա, Լօրանտօ խան։ Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Գաէտի Լիօնէ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Մայիս 15ին Մինկրէլի, Մարսիլիա։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք, 2.կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։ 516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Արտօնատէր, [illegible]

—)(2)(—

ԹԷՕՏՕՐ ՌՈՒԱՏՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Ա.

ԿԻՄԲՐԱՑԻ ՏՂԱՆ

1

Եւ սակայն, պատիժս կրեցի վերջապէս։ Եզերքը որ դէպ ի ծով երթալով կը ցածնայ՝ համբաւաւոր է իր հսկայ փլատակներով. այս փլատակներուն վրայ կուգան կը դիզուին երբեմն ուրիշ անկումներ հոսանքին դարձած տեղը։ Որքան ալ հանդարտ ըլլայ ծովը, հոսանքը այն տեղ զարմանալի մագնիսական զօրութիւն մը ունի կարծես ցամաքին վրայ։

Արդ, առաւօտուն, մեծ փլուզումէ մը յետոյ երբ եզերապանը գտաւ խորշիկ մը ուր կէս ժամ առաջ թողած էր որ իր կաղամբները աճին, ես հակառակ ամէն ազդարարութեանց այդ աւազակոյտն ի վեր մագլցեցայ, և մինչ յաղթական կ'աղաղակէի վարը երկու ընկերներու, հողի ահագին կոյտ մը ինկաւ վար իր անկումին մէջ զիս ալ առնել տանելով իրեն հետ։ Մնացած կարծելով վերջացին զիս։ Եւ սակայն ոսկորներէս մէկը կոտրած էր և սրունքս վնասուած։ Եւ անտարակոյս շուտով բժշկուած պիտի ըլլայի՝ եթէ տեղական վիրաբոյժին ներելի եղած չըլլար ունենալ իր առանձին ուղին։ Այս պատճառաւ հաշմանդամ մը եղայ։ Գլխաւոր կենսական խրողութիւնը—բուն առանձքը՝ որուն շուրջը դարձած են այնուհետեւ կեանքիս բոլոր անիւները—սա է թէ մանկութեան դիւրազգած շրջանին մէջ ամբողջ երկու տարի անթացուպերով պտըտեցայ։

Զկարծուի սակայն թէ արցունքներս կրած տառապանքիս պատճառաւ էին։ Անոնց շարժառիթն էր զարհուրելի լուր մը զոր նոյն իսկ եղբայրս Ֆրանք՝ հոգ տարած էր ծածկել ինէ, և զոր սակայն հայրս բերնէն փախցուցած էր—այն լուրը թէ բովանդակ կեանքիս մէջ կաղ պիտի մնայի։ Այն վայրկեանէն այլեւս փոխուած էակ մըն էի, մենասէր ու տխրաբարոյ։ Կ'ուզէի գալ ու նստիլ ակնապիշ նայելով Ովկիանոսին, խորհելով ընդհանրապէս ամէն երեւոյթներու, այլ մանաւանդ կաղերու վերաբերեալ երեւոյթներու վրայ, և հարցնել ինքնին՝ ինչպէս հիմա թէ կեանքը կրնա՞յ տանելի ըլլալ անթացուպերով։

Սրտիս մէջ կային տառապանք և զայրոյթ, ու այնպիսի ընդվզում մը որ քիչ անգամ կրնայ պատահիլ տղու մը սրտին մէջ։ Նստած էի ցանկապատէն դուրս, քարաժայռին մօտ, այս ամենավտանգաւոր կէտին, վրայ զարմանալով թէ ինչո՞ւ չէր փլուէր, կործանէր զայն։ Վասն զի այս թերութիւնը զոր ես ունեցայ—ես որ այնքան ժիր էի և ծովեզրին պզտիկ ըմբիշը եղած էի,—կարծես կ'անջատէր, կը մեկուսացնէր զիս իմ նմաններէս, և կ'իջեցնէր այնպիսի աստիճանի մը որ անըմբռնելի է հիմա ինծի համար։ Յամառ կամք մը և տիրական հպարտութիւն մը մերժել տուին ինծի ընդունիլ այն տեսակ դժբախտութիւն մը զոր ինծմէ շատ աւելի ազնիւ հոգիներ կրած են համբերութեամբ։ Բնութիւնս տխուր եղաւ, ի զո՛ւր համակրութիւն փնտռելով տունեցիներէն. մենասիրութիւնս մղեց զիս յաճախել գերեզմանատունը ու նստիլ ժայռին եզերքը, ուշադիր նայելով ծովին ու ծովեզրին որոնք չէին կրնար անթացուպերու վրայ կեցած ըլլալ։ Վիրաւոր ճայի մը պէս մեկուսացայ ու միս մինակ կրեցի իմ յուզումներս։

Ինչպէ՞ս կրնայի յուսալ թէ առանձինն կրնամ կրել զայն, երբ ոչ ոք կ'ուզէր կարեկցիլ ինծի։ Եղբայրս Ֆրանք «Սեւ վայրենին» կ'անուանէր զիս. և ես իսկ սկսած էի կասկածիլ վայրենի ցեղի մը թագուն գրգիռները զգալով իմ մէջս։ Երբեմն կը լսէի մօրս մրմունջը, երբ Ֆրանքին վարդագոյն այտերն ու խարտեաշ գանգուրները գգուէր.

—Իմ խեղճ Հէնրիս տարօրինակ, հըլարտ տղայ մըն է։

Յետոյ՝ անթացուպերուս վրայէն ոտքերը դարձնելով Ֆրանքի գեղեցիկ անդամներուն, կ'ըսէր.

—Նախախնամութիւնը բարի է, որքա՜ն նախախնամական է որ անդրանիկը չէր։

Յաճախ կը զարմանայի թէ արդեօք կը գուշակէ՞ր որ զինքը կը լսէի։ Յաճախ կը զարմանայի թէ գիտէ՞ր արդեօք որքան կը սիրէի զինքը։

Այս վիճակին մէջ էի այդ ամառ յետմիջօրէին երբ նստայ ժայռին ծայրը, տեսակ մը տխուր, թշուառ երազի մէջ։ Յանկարծ, այն պահուն երբ ամպերուն ահագին զանգուածը ջուրին բովանդակ մակերեւոյթը ծածկած էր Ֆլինթի և Նիօրըլ հրուանդաններուն միջեւ, իրենց հարուստ ծիրանի ստուերով, ինծի կը թուէր թէ ալեակները կը սկսէին շողշողալ ու ծծաղիլ բեկբեկուն լուսափայլումի մը մէջ զոր իրենք իրենց համար յառաջ կը բերէին։ Եւ այդ միեւնոյն պահուն անսովոր ձայն մը ականջիս հասաւ գերեզմանոցէն, իմ ետեւս,—տարօրինակ ձայն մը արդարեւ այն ամայութեան մէջ,—մանկական ձայն մը որ կ'երգէր։ Մեծազօր Ովկիանոսը ուրիշ խորհրդանշաննե՞ր կը գրէր, ալեբջանիկ տղու մը համար որ կարդայ։ Հայրս, որուն «Սքօղուածը» անուն գիրքէն առնուած է այն հատուածը որով կը սկսի այս գլուխը, առանց վարանման պիտի պատասխանէր.

—«Այո՛»։

«Ճակատագիրը, անտարակոյս, Յունական Տռամին մէջ, մեծասիրտներուն միայն կը հետաքրքրուի, կ'ըսէ ան, իր այդ զարմանալի գրքին մէջ։ Բայց որո՞նք են մեծասիրտները։ Աշխարհի մը մէջ ուր մարդուն գեղագոյն փառասիրութիւնները տղայական երազներ են աւելի բարձր իմացականութեանց համար, ուր իր բարձրագոյն գիտութիւնը տգիտութիւն է միայն, որո՞նք են մեծասիրտները։ Զէ՞ որ երկրի վրայ այն սակաւաթիւ այրերը, կիներն ու տղաքն են որոնք շա՛տ կը սիրեն»։

2

Այնքան անուշ ձայն, այդ մանկական ձայնին պէս, երբեք լսած չէի առաջ։ Շունչս բռնեցի ու ականջ դրի։

Այդ մանկական ձայնը իմ բովանդակ էութեանս խորը կը թափանցէր. Նոր երաժշտութիւն մը, նոր հրճուանք մըն էր այն։ Ընթերցողին և ոչ մէկ ծանօթութիւն կրնամ տալ այս մասին, զի բնութեան մէջ չկայ բան մը, որուն հետ կարենամ բաղդատել զայն։ Սարեակը ճգնաժամային շեշտ մը ունի երբ իր երգը նուագելու մօտ է, այնքան սրտաշարժ ու փափուկ, որ յաճախ երբ նստեր իմ ցանկի մը վրայ ամայի ծառուղի մէջ. աւելի խորապէս զիս յուզած է ք ու և է մարդկային բառ։ Բայց հոս այս եր գին մէջ կար շեշտ մը, այնքան անուշ փափուկ, զոր և ոչ մէկ սարեակի եր ունեցած է, քանի որ ոչ մէկ սարեա զգացած է երբեք մարդկային հոգիի մը հրճուանքն ու թախիծը։

Ձայնը կ'երգէր այնպիսի լեզուով մը այն ատեն օտար թուեցաւ ինծի, բայ այնուհետեւ բաւական ընտանի եղաւ

Բուռն հետաքրքրութիւն մը յանկարծ իմ յուզումներս։ Ծանր մէջէն սողոսկեցայ ոչ շատ հեռու տեղէն ուր շուրջս կը նայէի։ Հոն խո ւէտ գերեզմանաքարի մը վրայ եկեղե ւոյն պատուհաններէն մէկուն տակ տած էր պզտիկ աղջիկ մը որ ինէ քի ալ փոքր կը թուէր։ Գլուխը ետին ակնապիշ կը նայէր երկինքին ու կ'եր մինչ իր փոքրիկ ձեռքերէն մին նիշ կ'ընէր ու որ ամպ մը որ իր գ վերեւ կը ծածանէր ու ինքէ փետուր հանգոյն։ Արեւը անոր ողողկ մազերու վրայ ճառագայթելով (որովհետեւ գլխ խը բաց էր) կուտար անոնց մետաղա փայլ մը, այնպէս որ դժուար էր որոշ մազերուն գոյնը, խարտեաշ, թէ սե

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)